

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Klára Neterdová

**Porušení práva na spravedlivý proces Českou republikou
v trestních věcech v rozsudcích ESLP**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Porušení práva na spravedlivý proces Českou republikou v trestních věcech v rozsudcích ESLP* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 5. listopadu 2019

Klára Neterdová

Poděkování

Chtěla bych velice poděkovat panu doc. JUDr. Michalu Bartoňovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, ochotu a trpělivost při psaní mé diplomové práce.

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, včetně Protokolů k ní
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
LZPS	Listina základních práv a svobod
NS	Nejvyšší soud České republiky
Policie ČR	Policie
Prezident	Prezident České republiky
Ústava	Ústava České republiky
ÚS	Ústavní soud České republiky
TŘ	Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)
Vláda	Vláda České republiky
ZÚS	Zákon o Ústavním soudu

Obsah

Poděkování	3
Seznam použitých zkratk	4
Obsah	5
Úvod	7
1. Právo na spravedlivý proces a čl. 6 EÚLP	10
1. 1. Pojem právo na spravedlivý proces	10
1. 2. Článek 6 EÚLP a jeho vztah k trestnímu řízení	11
1. 3. Problematika porušení čl. 6 EÚLP	13
1.4. Dílčí závěr	14
2. Principy zakotvené v článku 6 odst. 1 EÚLP	16
2. 1. Právo na soud	16
2. 2. Právo na veřejné projednání věci a veřejné vyhlášení rozsudku	17
2. 3. Právo na spravedlivé projednání věci	17
2. 4. Právo na projednání věci v přiměřené lhůtě	20
2. 5. Dílčí závěr	21
3. Rozsudky ESLP, kde ČR porušila čl. 6 odst. 1 EÚLP v trestních věcech	22
3. 1. Přiměřená délka řízení	22
3. 1. 1. Případ Bačák	22
3. 1. 2. Případ Barfuss	23
3. 1. 3. Případ Hradecký	24
3. 1. 4. Případ Chadimová	25
3. 1. 5. Případ Nemeth	27
3. 1. 6. Případ Pflieger	28
3. 1. 7. Případ Rázlová	29
3. 1. 8. Případ Tariq	31
3. 1. 9. Případ Volf	31
3. 1. 10. Případ Vrána	32
3. 2. Kontradiktornost řízení	33
3. 2. 1. Případ Janyr	33
3. 2. 2. Případ Mareš	35
3. 2. 3. Případ BENet Praha, spol. s. r. o.	36
3. 3. Nestranný soud	37
3. 3. 1. Případ Chmelíř	37
3. 4. Přístup k soudu	39
3. 4. 1. Případ Janyr a ostatní	39

3. 5. Spravedlivost řízení jako celek	40
3. 5. 1. Případ Kinský	40
3. 6. Dílčí závěr.....	42
4. Principy zakotvené v čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP	45
4. 1. Čl. 6 odst. 2 EÚLP	45
4. 2. Čl. 6 odst. 3 EÚLP	46
4. 2. 1. Právo být seznámen s povahou a důvodem obvinění	46
4. 2. 2. Právo na přiměřený čas a možnost k přípravě obhajoby	47
4. 2. 3. Právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce.....	47
4. 2. 4. Právo na vyslýchání svědků	48
4. 2. 5. Právo na bezplatnou pomoc tlumočnicka.....	50
4.3. Dílčí závěr	50
5. Rozsudky ESLP, kde ČR porušila čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP v trestních věcech.....	51
5. 1. Kontradiktornost řízení ve spojení s právem na výslech svědků	51
5. 1. 1. Případ Balšán.....	51
5. 1. 2. Případ Breukhoven	53
5. 1. 3. Případ Tseber.....	55
5. 2. Usvědčení na základě výpovědi anonymních svědků	57
5. 2. 1. Případ Krasniki.....	57
5. 3. Řádné provedení důkazů a objektivní posuzování viny stěžovatele soudem.....	59
5. 3. 1. Případ Melich a Beck	59
5. 4. Dílčí závěr.....	61
Závěr	64
Seznam použité literatury	67
Knihy/Monografie	67
Články (včetně internetových zdrojů)	67
Internetové publikace.....	68
Internetové stránky	68
Jednací řád Evropského soudu pro lidská práva	68
Mezinárodní smlouvy a právní předpisy	68
Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva	69
Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky.....	70
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.....	71
Abstrakt a klíčová slova	72
Abstract and keywords	73

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma *Porušení práva na spravedlivý proces Českou republikou v trestních věcech v rozsudcích ESLP*. Inspiroval mě k tomu článek zveřejněný na internetovém portálu ceska-justice.cz, který se zabýval tím, že za rok 2013 Česká republika (dále jen „ČR“) porušila ze všech práv garantovaných v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) nejčastěji právo na spravedlivý proces.¹

Ve své diplomové práci se zaměřím na právo na spravedlivý proces v průběhu vnitrostátního trestního řízení. Státní orgány rozhodují během trestního řízení o vině obviněného, což může mít významné důsledky do budoucna. Jak uvádí Pavel Molek ve své publikaci *Právo na spravedlivý proces*, právě kvůli negativní zkušenosti z nedaleké minulosti, kdy za doby socialismu vyšetřovací i justiční orgány porušovaly základní práva osob obviněných z politických trestných činů, je právo na spravedlivý proces o to důležitější a musí být bezpodmínečně dodržováno.²

Trestní řízení s sebou přináší psychické vypětí a často vede ke ztrátě zaměstnání a rozpadu rodin. Obviněný musí mít důvěru ve státní orgány. Státní orgány mají povinnost, aby se trestní proces proti obviněnému nevychýlil z intencí základních práv, neboť základní práva jsou stejné pilíře každého demokratického právního státu. Tato diplomová práce se soustředí na případy, kdy státní orgány v garanci práva na spravedlivý proces v trestním řízení selhaly. Cílem bude poukázat na chyby, kterých se dopustily. Pozornost bude zaměřena na trestní věci optikou trestního práva ČR.

Nejdříve bych chtěla vysledovat, v kolika případech Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) od svého vzniku shledal, že ČR porušila v průběhu trestního řízení právo na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 EÚLP.

Dále bych chtěla zjistit, které konkrétní komponenty čl. 6 EÚLP ČR v trestních řízeních porušila. V rámci této výzkumné otázky bych chtěla zjistit, zda byly dílčí komponenty práva na spravedlivý proces porušovány opakovaně a jedná se tak o dlouhodobý problém, anebo zda šlo o individuální excesy.

Téma spravedlivého procesu bylo popsáno již mnohokrát. Je to problematika velmi široká a komplikovaná, které se dá pojmout z mnohých stran. Domnívám se, že doposud

---

¹ VÁLOVÁ Irena. *Nejvíce rozsudků proti ČR je kvůli právu na spravedlivý proces*. [online]. ceska-justice.cz, 04. 02. 2004 [cit. 20. 08. 2019]. Dostupné na < <https://www.ceska-justice.cz/2014/02/nejvice-rozsudku-proti-cr-je-kvuli-pravu-na-spravedlivy-proces/>>.

² MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, str. 25.

pozornost nebyla příliš věnována komplexnímu shrnutí všech porušení čl. 6 EÚLP, kterých se ČR dopustila v průběhu trestních řízení. Tím by se poukázalo na chyby, které se staly. Z tohoto důvodu by má práce mohla být přínosem.

Pro vypracování své práce jsem zvolila kombinaci tří metod – popisné, analytické a syntetické. Samotný text práce je rozdělen do pěti kapitol.

První kapitola bude popisná a z části analytická a syntetická. Skládat se bude ze čtyř podkapitol. V první podkapitole se budu zabývat samotným pojmem práva na spravedlivý proces, druhá podkapitola bude věnována čl. 6 EÚLP a jeho vztahu k trestnímu řízení. Ve třetí podkapitole nastíním problematiku porušení čl. 6 EÚLP ze strany ČR. V této třetí podkapitole také zodpovím první výzkumnou otázku, a to v kolika případech ESLP, od svého vzniku do 29. října 2019, konstatoval, že ČR porušila čl. 6 EÚLP v průběhu trestního řízení. Ve čtvrté podkapitole uvedu dílčí závěr a pomocí syntézy se budu snažit sumarizovat výsledky získané z analýzy, abych dostala nové poznatky.

Druhá kapitola bude popisná a bude se skládat z pěti podkapitol. Zaměřím se v ní na základní a stručný popis jednotlivých dílčích práv nacházejících se v čl. 6 odst. 1 EÚLP. První podkapitola bude věnována právu na soud, druhá právu na veřejné projednání věci a veřejné vyhlášení rozsudku, třetí podkapitola bude věnována právu na spravedlivé projednání věci a čtvrtá právu na projednání věci v přiměřené lhůtě. V páté podkapitole bude uveden dílčí závěr.

Třetí kapitola bude analytická a syntetická. Budou v ní uvedeny všechny rozsudky od vzniku ESLP do 29. října 2019, ve kterých ESLP konstatoval, že ČR v průběhu trestního řízení porušila některý z komponentů práva na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 odst. 1 EÚLP. Tyto případy rozdělím do podkapitol podle toho, který komponent byl porušen. Dále uvedu okolnosti jednotlivých případů a odůvodnění ESLP. Pomocí syntézy se pokusím o spojení poznatků a jejich sumarizaci, tak abych získala poznatky nové.

Čtvrtá kapitola bude popisná. Zaměřím se v ní na principy garantované v čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP. Tato kapitola bude složena ze tří podkapitol. V první podkapitole svou pozornost zacílím na čl. 6 odst. 2 EÚLP, ve druhé podkapitole popíšu čl. 6 odst. 3 EÚLP a ve třetí podkapitole se vypořádám s dílčím závěrem.

Pátá kapitola bude analytická a syntetická. Uvedu v ní všechny rozsudky od vzniku ESLP do 29. října 2019, ve kterých ESLP shledal, že ČR v průběhu trestního řízení porušila některý z komponentů práva na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 odst. 2 nebo 3 EÚLP. Rozsudky opět roztřídím do podkapitol podle komponentů, které byly porušeny. Také zde uvedu okolnosti jednotlivých případů a odůvodnění ESLP. Stejně jako ve třetí kapitole i v této

se za pomoci syntézy budu snažit sumarizovat výsledky získané analýzou a dojít tak k novým poznatkům.

Primárními zdroji mé práce budou samotné rozsudky ESLP. Ty budou získány částečně z Databáze vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva vedenou Ministerstvem spravedlnosti ČR³ a částečně z databáze HUDOC.⁴ Uvádět budu i některá rozhodnutí Ústavního soudu České republiky (dále jen „ÚS“) uveřejněná v databázi NALUS – Ústavní soud⁵ a rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „NS“) zveřejněná na webové stránce www.nsoud.cz.⁶

Z domácí literatury budu čerpat z komentáře k Evropské úmluvě o lidských právech od kolektivu autorů Jiřího Kmece, Davida Kosaře, Jana Kratochvíla a Michala Bobka⁷ a z komentáře k Listině základních práv a svobod od kolektivu autorů Elišky Wagnerové, Ivo Pospíšila, Tomáše Langáška a Vojtěcha Šimíčka.⁸ Dále budou pro mou práci významné publikace Základní práva od kolektivu autorů Michala Bartoně, Jana Kratochvíla, Martina Kopy, Maxima Tomoszka, Jiřího Jiráka a Ondřeje Svačka,⁹ Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo od Bohumila Repíka,¹⁰ Právo na spravedlivý proces od Pavla Molka¹¹ a Slovník českého práva. 2. rozšířené a podstatně přepracované vydání. P až Z od Zdenka Madara a kolektivu autorů.¹² Pro mou práci bude zásadní i samotný text Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů¹³ a právní předpisy ČR. Ze zahraniční literatury budu používat Výroční zprávy ESLP¹⁴ a oficiální publikace ESLP zabývající se čl. 6 EÚLP.

³ Dostupné na <http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSpreadSearch>.

⁴ Dostupné na <<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/HUDOC&c=>>>.

⁵ Dostupné na <<http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>>.

⁶ Dostupné na <<http://www.nsoud.cz/>>.

⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012. 1696 s.

⁸ WAGNEROVÁ, E.; ŠIMÍČEK, V.; LANGÁŠEK, T.; POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012. 931 s.

⁹ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva.* Praha: Leges, 2016. 608 s.

¹⁰ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo.* Praha: NAKLADATELSTVÍ ORAG, 2002. 265 s.

¹¹ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. 576 s.

¹² MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva. 2. rozšířené a podstatně přepracované vydání. P až Z.* Praha: Linde Praha, a. s., 1999.

¹³ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 ze dne 4. listopadu 1950, zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhezff6mrqhewti&groupIndex=0&rowIndex=0>>.

¹⁴ Dostupné na <<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=court/annualreports&c=>>>.

1. Právo na spravedlivý proces a čl. 6 EÚLP

V této kapitole se zaměřím na pojem právo na spravedlivý proces. Dále rozeberu čl. 6 EÚLP a vztah tohoto článku k trestnímu řízení. Nakonec nastíním problematiku porušení článku 6 EÚLP, nejprve obecně a poté ve vztahu k ČR.

Na konci této kapitoly zodpovím první výzkumnou otázku, a to v kolika případech ESLP od svého vzniku do 29. října 2019 shledal, že ČR porušila v průběhu trestního řízení právo na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 EÚLP. Pomocí syntézy se pokusím sumarizovat výsledky získané z analýzy, abych získala nové poznatky.

1. 1. Pojem právo na spravedlivý proces

Pojem spravedlnost představuje „něco žádoucího, co odpovídá podstatě a právům člověka v kontextu dané lidské společnosti.“¹⁵ Právo na spravedlivý proces je složeno z řady jednotlivých dílčích komponentů. Tyto dílčí komponenty „představují komplex procesních garancí, kterými stát musí „vytzužit“ cestu jednotlivce domáhajícího se ochrany svých hmotných práv.“¹⁶ Právo na spravedlivý proces má tedy každému zajistit, aby řízení ve věci, která se ho týká, bylo spravedlivé.¹⁷ Ochranu práva na spravedlivý proces zajišťuje celá řada mezinárodních dokumentů a smluv, a to jak na univerzální úrovni, tak i na té regionální. Z univerzálních mezinárodních dokumentů obsahujících problematiku práva na spravedlivý proces lze uvést příkladem Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966 či Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948.¹⁸ Na regionální úrovni ochrany práva na spravedlivý proces je stěžejním pramenem z pohledu této diplomové práce EÚLP z roku 1950¹⁹, ve které je základním pilířem záruky jednotlivých komponentů práva na spravedlivý proces článek 6.²⁰

---

¹⁵ ADAMOVIČ, Karolína. *Spravedlnost a nespravedlnost*. In: MADAR, Z. a kol. *Slovník českého práva. 2. rozšířené a podstatně přepracované vydání. P až Z*. Praha: Linde Praha, a. s., 1999, str. 1355.

¹⁶ KOPA, Martin. *Procesní práva – právo na právní ochranu*. In: BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, str. 509.

¹⁷ POSPÍŠIL, Ivo. *Právo na soudní a jinou ochranu*. In: WAGNEROVÁ, E.; ŠIMÍČEK, V.; LANGÁŠEK, T.; POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, str. 728.

¹⁸ SVAČEK, Ondřej. *Mezinárodní systém ochrany lidských práv*. In: BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, str. 137 až 138.

¹⁹ Tamtéž, str. 146.

²⁰ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 ze dne 4. listopadu 1950, zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mrqhweti&groupIndex=0&rowIndex=0>>.

Česká a Slovenská Federativní Republika ratifikovala EÚLP 18. března 1992.²¹ Po zániku ČSFR převzala ČR, jakožto jeden z nástupnických států, mezinárodněprávní práva a závazky s účinností od 1. ledna 1993.²² Vztah EÚLP a vnitrostátního práva je upraven v článku 10 Ústavy České republiky, dle kterého: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“²³

Text EÚLP zaznamenal od svého vzniku několik změn. Jedna ze zásadních změn, v podobě přijetí Protokolu č. 11, s sebou přinesla zřízení stálého ESLP, a to od 1. listopadu 1998.²⁴ ESLP byl vytvořen za účelem „*zajištění plnění závazků přijatých Vysokými smluvními stranami v této Úmluvě a jejich protokolech.*“

1. 2. Článek 6 EÚLP a jeho vztah k trestnímu řízení

V čl. 6 odst. 1 EÚLP jsou zakotvena základní procesní práva pro občanskoprávní i trestněprávní řízení. S ohledem na téma diplomové práce bude pozornost zaměřena pouze na trestní věci.

Ustanovení čl. 6 odstavec 1 EÚLP zní:

*„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla **spravedlivě, veřejně** a v **přiměřené lhůtě** projednána **nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem**, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o **oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu**. Rozsudek musí být **vyhlášen veřejně**, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.“*

Čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP poskytuje další záruky, které se vztahují výhradně k trestnímu řízení. Ustanovení čl. 6 odst. 2 EÚLP zní:

²¹ KOPA, Martin. Kontrolní mechanismus Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. In: BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, str. 157.

²² Ústavní zákon České národní rady č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky a ústavního zákona č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky.

²³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ KOPA, Martin. Kontrolní mechanismus Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod..., str. 147.

„Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za **nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.**“

Ustanovení čl. 6 odst. 3 EÚLP zní:

„Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

- a) *být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;*
- b) *mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby;*
- c) *obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují;*
- d) *vyslychat nebo dát vyslychat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě;*
- e) *mít bezplatnou pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.*“

Pro posouzení, zda určitá věc spadá do věcné působnosti trestní oblasti čl. 6 EÚLP, vytvořil ESLP v rozsudku *Engel a další proti Nizozemí* tzv. Engelova kritéria.²⁵ V důsledku vytvoření těchto kritérií začal ESLP postupně zvětšovat působnost článku 6 EÚLP i na další delikty, které vnitrostátní úpravy za trestní nepovažovaly.²⁶ V současné době se vychází z myšlenky, že „každému, komu hrozí citelnější postih za jeho protiprávní chování, by měl být zaručen spravedlivý proces před soudem.“²⁷ Jestliže vnitrostátní právní řád nedefinuje určitý skutek jako trestní jednání, avšak z pohledu judikatury ESLP se jedná o trestný čin, budou se na takový skutek vztahovat záruky zakotvené v čl. 6 EÚLP. Smluvní stát je povinen poskytnout osobě obviněné z takového činu veškerá procesní práva, která z čl. 6 EÚLP plynou.²⁸

V čl. 6 EÚLP je uveden pojem „trestní obvinění“. Jedná se pojem autonomní, vykládaný ESLP.²⁹ ESLP jej definoval jako: „oficiální oznámení sdělené jednotlivci příslušným orgánem, v němž se tvrdí, že tato osoba spáchala trestný čin.“³⁰ Právo na spravedlivý proces

²⁵ Engel a další proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 8. 6. 1976, č. 5100/71 a další.

²⁶ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*..., str. 105.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)*..., str. 576.

²⁹ Tamtéž, str. 575.

³⁰ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. echr.coe.int, 31. 03. 2011 [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide-CES.pdf>.

v trestním řízení dle EÚLP je poskytováno jen osobě označené jako obviněný, proti němuž je vedeno trestní stíhání.³¹ ESLP chápe trestní řízení jako jednotný celek, proto musí státní orgány čl. 6 EÚLP dodržovat od začátku do konce trestního řízení.³² Aplikovatelnost článku 6 EÚLP končí konečným rozhodnutím o vině a trestu.³³ Pokud byla osoba v daném řízení osvobozena, není oprávněna namítat porušení článku 6 EÚLP.³⁴

Samotný článek 6 EÚLP opomíjí právo podat opravný prostředek.³⁵ Tento nedostatek je napraven v čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k EÚLP. V něm je zaručeno, že „každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně.“

Garance poskytované článkem 6 EÚLP v trestní oblasti se použijí v podmínkách ČR i v kasačním řízení před NS a v řízení před ÚS, a to za situace, že je takový proces další fází konkrétního trestního řízení a jeho výsledky „mohou být pro odsouzené osoby rozhodující.“³⁶

1. 3. Problematika porušení čl. 6 EÚLP

Článek 6 EÚLP se stal nejčastěji namítaným ustanovením EÚLP v řízení před ESLP.³⁷ Dle Výroční zprávy ESLP bylo za rok 2016 porušeno právo na spravedlivý proces ve 23% případů a jednalo se o největší podíl porušení ze všech práv garantovaných EÚLP.³⁸ V roce 2017 to bylo již 28% případů a opět se jednalo o nejvyšší podíl ze všech porušených práv EÚLP.³⁹ Šlo o nárůst o 5.4 procentních bodů za pouhý rok. V roce 2018 bylo porušení čl. 6 EÚLP shledáno ve 24% případů. Jedná se o pokles o 4.2 procentních bodů. Stále se však jde o největší podíl shledaných porušení ze všech práv zakotvených v EÚLP.⁴⁰

³¹ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 108.

³² EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. echr.coe.int, 31. 03. 2011 [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf>.

³³ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 111.

³⁴ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb)*. [online]. echr.coe.int, 31. 08. 2018 [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf>.

³⁵ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 111.

³⁶ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. echr.coe.int, 31. 03. 2011 [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf>.

³⁷ KOPA, Martin. *Procesní práva – právo na právní ochranu...*, str. 512.

³⁸ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2016*. [online]. echr.coe.int [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2016_ENG.pdf>.

³⁹ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2017*. [online]. echr.coe.int [cit. 07. 10. 2018]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2017_ENG.pdf>.

⁴⁰ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2018*. [online]. echr.coe.int [cit. 23. 8. 2019]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2018_ENG.pdf>.

Databáze vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva shromažďuje všechny rozsudky ESLP, které od svého vzniku vydal proti ČR.⁴¹ Ke dni 29. října 2019 se jednalo o 189 rozsudků, ve kterých bylo shledáno, že ČR porušila minimálně jednoho právo zakotvené v EÚLP.⁴² Z těchto 189 rozsudků se 137 týkalo porušení práva na spravedlivý proces⁴³ a z toho ve 21 případech bylo konstatováno porušení práva na spravedlivý proces v souvislosti s trestním řízením.⁴⁴

S ohledem na téma diplomové práce rozeberu podrobněji rozhodnutí ESLP proti ČR v oblasti čl. 6 EÚLP a trestního řízení. ESLP vydal 53 rozhodnutí, které se týkaly vnitrostátního trestního řízení. Z toho 27 případů bylo projednáno a rozhodnuto ve věci samé. Z těchto 27 rozsudků bylo ve 21 případech shledáno, že ČR porušila čl. 6 EÚLP. Nejstarší rozsudek byl z roku 2000 a nejmladší z roku 2013. K enormnímu počtu porušení práva na spravedlivý proces v trestní oblasti došlo v roce 2006.⁴⁵

1. 4. Dílčí závěr

Jako odpověď na svou první výzkumnou otázku uvádím, že ESLP od svého vzniku shledal, že ČR porušila v průběhu trestního řízení právo na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 EÚLP ve 21 případech.

Z výše uvedeného vyplývá, že v polovině rozhodnutí, které ESLP v oblasti čl. 6 EÚLP a vnitrostátního trestního řízení vydal, bylo rozhodováno meritorně. Z těchto meritorně projednaných a rozhodnutých věcí bylo ve třech čtvrtinách rozsudků konstatováno porušení. Poslední rozsudek ESLP, ve kterém bylo shledáno, že ČR porušila právo na spravedlivý proces v trestním řízení, je datován do roku 2013. Může to znamenat, že státní orgány přestaly porušovat článek 6 EÚLP v trestním řízení, anebo že k porušování docházelo i po roce 2013,

---

⁴¹ Viz instruktážní video Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP. Dostupné na <http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/play?readForm>.

⁴² Databáze vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. [online]. eslp.justice.cz [cit. 29. 10. 2019]. Dostupné na

<[http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika\)%20AND%20\(%5BTypRozhodnuti%5D%3Drozsudek\)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika)%20AND%20(%5BTypRozhodnuti%5D%3Drozsudek)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4)>.

⁴³ Tamtéž. Dostupné na

<[http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika\)%20AND%20\(%5BviewPredpisy%5D%3D%C4%8C1%C3%A1nek6~%C3%9Amluvy*\)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika)%20AND%20(%5BviewPredpisy%5D%3D%C4%8C1%C3%A1nek6~%C3%9Amluvy*)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4)>.

⁴⁴ Tamtéž. Dostupné na

<[http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika\)%20AND%20\(%5BOblastPrava%5D%3Dtrestn%C3%AD\)%20AND%20\(%5BviewPredpisy%5D%3D%C4%8C1%C3%A1nek6~%C3%9Amluvy*\)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=(%5Bzeme%5D%3D%C4%8Cesk%C3%A1%20republika)%20AND%20(%5BOblastPrava%5D%3Dtrestn%C3%AD)%20AND%20(%5BviewPredpisy%5D%3D%C4%8C1%C3%A1nek6~%C3%9Amluvy*)&SearchMax=0Start=1&Count=1500&pohled=1&searchorder=4)>.

⁴⁵ Tamtéž.

ale došlo k nápravě na vnitrostátní úrovni. Další možností je, že k porušování dochází stále, nicméně se tyto nové případy ještě nedostaly k ESLP nebo doposud nebyly ze strany ESLP rozhodnuty.

2. Principy zakotvené v článku 6 odst. 1 EÚLP

Tato kapitola se bude zabývat základním rozbohem komponentů práva na spravedlivý proces zakotvených v čl. 6 odst. 1 EÚLP.

2. 1. Právo na soud

Právo na soud v sobě zahrnuje dvě složky, a to právo na přístup k soudu a právo na to, aby soud, který ve věci rozhoduje, splňoval všechny požadované náležitosti.⁴⁶

Právo na přístup k soudu není v čl. 6 odst. 1 EÚLP explicitně vyjádřeno. Bylo dovozeno judikaturou ESLP.⁴⁷ Znamená právo každého, aby jeho věc byla veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nestranným a nezávislým soudem.⁴⁸ U trestního obvinění se tato zásada projevuje na základě obžaloby ze strany státního orgánu.⁴⁹ Pokud se státní orgán rozhodne podat obžalobu, má obviněný právo, aby o jeho věci rozhodl soud.⁵⁰

Soud musí být nezávislou a nestrannou institucí. Musí být zřízen zákonem a mít plnou jurisdikci přezkoumávat případy po stránce skutkové i právní. Další podmínkou je, že rozhodnutí soudu jsou závazná.⁵¹

Nezávislost se vztahuje k soudu i k jednotlivým soudcům. Soud musí hospodařit s vlastním rozpočtem a sám řídit své vnitřní uspořádání. K přezkoumání rozhodnutí soudu je příslušný opět jen soud, nikoliv nesoudní instance.⁵² Nezávislost soudce se v podmínkách ČR projevuje tak, že soudce je dle čl. 95 odst. 1 Ústavy při svém rozhodování vázán pouze zákonem a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí českého právního řádu. Soudce se při výkonu své funkce řídí pouze závazným právním názorem soudu vyššího stupně, jiné instrukce nesmí přijímat.⁵³

Podmínka nestrannosti se vztahuje k „*vnitřnímu psychickému vztahu soudce k projednávané věci v širším smyslu.*“⁵⁴ Umožňuje vyloučit soudce z projednávání věci, pokud není nestranný. Je nezbytné, aby soudce nebyl zaujatý ve vztahu k projednávané věci a ve vztahu k účastníkům řízení. Dále je soudce vyloučen z projednávání věci, vykonával-li ve stejné kauze jinou neslučitelnou funkci.⁵⁵

---

⁴⁶ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*..., str. 119.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ KOPA, Martin. *Procesní práva – právo na právní ochranu*..., str. 520.

⁴⁹ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)*..., str. 620.

⁵⁰ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*..., str. 119.

⁵¹ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)*..., str. 621.

⁵² KOPA, Martin. *Procesní práva – právo na právní ochranu*..., str. 523 až 524.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž, str. 526.

⁵⁵ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*..., str. 124 až 125.

Dalším z požadavků je zřízení soudu na základě zákona. Pouze zákon vydaný zákonodárným sborem může vytvořit soudní instituci a upravit základní otázky její organizace.⁵⁶

2. 2. Právo na veřejné projednání věci a veřejné vyhlášení rozsudku

Právo na veřejné projednání věci zajišťuje kontrolu výkonu spravedlnosti v soudnictví.⁵⁷ Z požadavku veřejnosti činí čl. 6 odst. 1 EÚLP v druhé větě výjimky, ve kterých může dojít k vyloučení veřejnosti a tisku pro celé řízení, anebo jen pro jeho část. K tomuto vyloučení však lze přistoupit jen z taxativně uvedených důvodů v čl. 6 odst. 1 EÚLP.

Kromě práva na veřejnost řízení je v čl. 6 odst. 1 EÚLP garantováno i **právo na veřejné vyhlášení rozsudku**. Ačkoliv je v textu výslovně uvedeno slovo „*rozsudek*“, ESLP ve své judikatuře konstatoval, že je potřeba vnímat tento pojem v jeho materialistickém smyslu, tedy jako rozhodnutí v obecném významu. Nelze tak vztahovat právo na veřejné vyhlášení jen na ta rozhodnutí, která vnitrostátní právní řády smluvních států označují slovem rozsudek.⁵⁸

2. 3. Právo na spravedlivé projednání věci

Právo na spravedlivé projednání věci vyvažuje příležitosti obhajoby a obžaloby předkládat a prokazovat soudu svá tvrzení a důkazy spolu s možností vyvrátit důkazy protistrany.⁵⁹ Právo na spravedlivé projednání věci se stalo jakousi sběrnou kategorií, pod kterou lze subsumovat jakýkoliv komponent spravedlivého procesu, který sice není explicitně vyjádřen v čl. 6 EÚLP, ale dle ESLP by měl pod tento článek spadat.⁶⁰ Zejména jde o zásadu kontradiktornosti, zásadu rovnosti zbraní, právo neobviňovat sám sebe, právo být přítomen jednání u soudu a právo na odůvodnění soudního rozhodnutí.⁶¹

Zásada kontradiktornosti vychází z premisy, že „*oběma stranám řízení musí být dána možnost seznámit se se stanovisky a důkazy předloženými soudu s cílem ovlivnit jeho rozhodnutí – ať už protistranou nebo na řízení nezúčastněným subjektem, od něhož si*

---

⁵⁶ Tamtéž, str. 122.

⁵⁷ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 687.

⁵⁸ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 694.

⁵⁹ KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu..., 2016, str. 534.

⁶⁰ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 735.

⁶¹ Tamtéž, str. 736.

případně soud takové vyjádření nebo důkaz mohl vyžádat - a vyjádřit se k nim.⁶² Obžaloba je povinná seznámit obhajobu se všemi důkazy, které svědčí ve prospěch i neprospěch obviněného.⁶³ Z judikatury ESLP vyplývají výjimečné okolnosti, za kterých je možné zatajit určité důkazy před protistranou. Lze tak učinit pouze jako absolutně nezbytná opatření, zejména při ochraně národní bezpečnosti, svědků nebo metod policejních postupů při odhalování trestných činů. Důkazy, které mohou mít skutečný význam při rozhodování o vině obviněného, ale zatajit nelze.⁶⁴ Rozhodnutí soudu musí být založeno pouze na skutečnostech a důkazech, které byly předtím stranám předloženy k diskusi. Stejně tak změna právní kvalifikace není možná, pokud se k tomu strany nejprve neměly možnost vyjádřit.⁶⁵

Zásada rovnosti zbraní má za cíl dosažení spravedlivé rovnováhy mezi obhajobou a obžalobou.⁶⁶ ESLP tuto zásadu definuje jako „požadavek, aby každá ze stran řízení mohla obhajovat svou věc za podmínek, které ji, z pohledu řízení jako celku, podstatným způsobem neznevýhodňují vzhledem k protistraně.“⁶⁷ V trestním řízení se protistrany nemusejí nacházet v identickém postavení. Pozice obviněného však nesmí být výrazně nevýhodná oproti straně obžaloby. ESLP připustil možnost rozdílných lhůt pro provedení určitých procesních úkonů za situace, že tím nedojde ke zhoršení postavení protistrany.⁶⁸ Rovnost zbraní se mimo jiné projevuje ve stejné příležitosti obhajoby jako obžaloby podat opravný prostředek proti rozhodnutí soudu, ve stejné možnosti navrhopvat a předkládat soudu důkazy či nahlížet do spisu.⁶⁹

Právo neobviňovat sám sebe vychází ze svobodné volby obviněného mlčet během trestního řízení. Tuto volbu je nutné respektovat. Judikatura ESLP dovozuje, že obžaloba smí uplatnit v trestním řízení jen takové důkazy, které nebyly získány od obviněného použitím donucení. Za důkazy získané donucením se nepovažují ty důkazy, které existují nehledě na vůli obviněného. Je tím myšleno například odebrání vzorku DNA, krve, moči, vlasů, nahrávky hlasu či dokumenty opatřené na základě příkazu při domovní prohlídce a další.⁷⁰ K otázce práva neobviňovat sám sebe se vyjádřil i ÚS. Právo neobviňovat sám sebe

---

⁶² Tamtéž, str. 740.

⁶³ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 148.

⁶⁴ Tamtéž, str. 149.

⁶⁵ Tamtéž, str. 148.

⁶⁶ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 737.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 145-147.

⁷⁰ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 769 ve spojení s Funke proti Francii, rozsudek ze dne 25. 2. 1993, 10828/84 a J. B. proti Švýcarsku, rozsudek ze dne 3. 5 2001, č. 31827/96.

je dle ÚS nutné vykládat v širším smyslu, tedy podřadit pod něj i to, že obviněný není povinen proti sobě aktivně poskytovat žádné důkazy.⁷¹ Obviněný nesmí být nucen například ke zkoušce písma pro písmoznaleckou identifikaci, zkouškám motoriky těla pro zjištění příznaků opilosti, participaci na vyšetřovacích pokusech a další. U důkazů, které existují objektivně, státní orgány sice k jejich získání postupují proti vůli obviněného, ten ale nemusí aktivně nic konat. Obviněný je pouze povinen takový úkon strpět. ÚS mezi důkazy získané objektivně řadí i rekognici, neboť při ní obviněný pouze musí strpět poznávací proceduru.⁷² Státní orgány mohou postupovat pouze v mezích čl. 8 odst. 2 EÚLP a ze strany ESLP byla vytvořena kritéria pro posouzení, zda došlo k porušení práva neobviňovat sám sebe.⁷³

Právo obviněného být přítomen u soudu je další z práv dovozených judikaturou ESLP.⁷⁴ Tohoto práva se obviněný může vzdát, jen je-li vzdání se jasné a dobrovolné a za podmínky, že mu bylo řádně do vlastních rukou doručeno předvolání k soudnímu jednání.⁷⁵ ESLP vymezil případy, kdy je možné vynést odsuzující rozsudek v nepřítomnosti obviněného. Především se jedná o situace, ve kterých hrozí, že by došlo k promlčení trestního stíhání, ke ztrátě důkazů či odepření spravedlnosti.⁷⁶ V případě řízení před opravnými instancemi ESLP připouští určité situace, ve kterých lze jednat a rozhodnout v nepřítomnosti obviněného bez ohledu na jeho vůli se jednání zúčastnit. Záleží na povaze řízení, které se vede. Jsou-li před odvolacím soudem přezkoumávány skutkové i právní otázky či je rozhodováno o odvolání do výroku o trestu, pak je přítomnost obviněného u soudního jednání nezbytná. Naopak jedná-li se o kasační řízení, při kterém se přezkoumávají pouze právní otázky, není přítomnost obviněného nutná.⁷⁷

Další složka práva na spravedlivé projednání věci je právo na **odůvodnění soudního rozhodnutí**. Zahrnuje v sobě právo obviněného dostat přiměřenou odpověď na jím vznesené návrhy, argumenty a námitky. Jedná se o záruku, že výkon spravedlnosti je kontrolovatelný veřejností, není neprůhledný ani arbitrární.⁷⁸ Je to předpoklad, aby mohl obviněný efektivně uplatňovat opravné prostředky, které mu jsou k dispozici dle vnitrostátního právního řádu.⁷⁹

---

⁷¹ Stanovisko Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl ÚS 30/10.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 149.

⁷⁵ Tamtéž, str. 150.

⁷⁶ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 753.

⁷⁷ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 151.

⁷⁸ KMEC, Jiří. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 757.

⁷⁹ Tamtéž, str. 758.

2. 4. Právo na projednání věci v přiměřené lhůtě

Nedílnou součástí práva na spravedlivý proces je také právo obviněného, aby trestní řízení, které se proti němu vede, bylo **projednáno a rozhodnuto v přiměřené lhůtě**.⁸⁰

Jako lhůta nepřiměřená je judikaturou ESLP chápána lhůta nepřiměřeně dlouhá.⁸¹ Samotný pojem lhůta vykládá ESLP autonomně.⁸² Pro posouzení přiměřenosti je zásadní stanovit začátek a konec takové lhůty. Lhůta počíná běžet dnem, kdy byla osoba obviněna. Od tohoto okamžiku musí být věc obviněného projednána a musí být o ní rozhodnuto bez průtahů v řízení. Koncem lhůty je pak den, kdy bylo vydáno konečné rozhodnutí ve věci. Byla-li podána ústavní stížnost, končí lhůta rozhodnutím ÚS.⁸³

Existují čtyři kritéria pro posouzení, zda došlo k průtahům v řízení. Přiměřenost délky řízení je nutné posuzovat **vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu** a jeho složitost **a význam pro obviněného**.⁸⁴ K tomu je nutné sledovat **chování obviněného** a **postup státních orgánů**.⁸⁵ V praxi bylo zakotveno ještě další kritérium, a tím je **počet stupňů soudní soustavy**, u kterých byla věc projednávána.⁸⁶

Průtahy v řízení může způsobit i obviněný. Obviněného nelze nutit ke spolupráci se státními orgány. Jestliže se však vyhýbá trestnímu stíhání například tím, že je na útěku nebo podává zcela nevhodné návrhy, jde takové jednání k jeho tíži.⁸⁷ Průtahy vzniklé z popudu jiných osob, než je obviněný, například svědků či znalců, nejdou sice na vrub státu, nicméně stát má povinnost zajistit hladký průběh řízení a zabránit, aby takové chování třetích osob vedlo k porušování základních práv obviněného.⁸⁸ ESLP konstatuje, že nelze stanovit jeden absolutní časový úsek, jehož překročení by znamenalo porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě.⁸⁹ K hodnocení překročení lhůty Repík uvádí: „*Průtahy musejí být „dostatečně závažné“ nebo musejí překročit „hranici tolerovatelnosti“, ale i průtahy*

⁸⁰ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 140.

⁸¹ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 698.

⁸² Tamtéž.

⁸³ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 141.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 701.

⁸⁶ BARNETOVA, Veronika. *K otázce nepřiměřené délky trestního řízení a prostředkům nápravy, zejména s přihlédnutím k judikatuře ESLP* [online]. bulletin-advokacie.cz, 20. 06. 2013 [cit. 26. 08. 2019]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/k-otazce>>.

⁸⁷ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 142.

⁸⁸ KMEC, Jiří. *Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)...*, str. 714.

⁸⁹ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 142.

*tolerovatelné, posuzují-li se jednotlivě, mohou vést k závěru o porušení článku čl. 6 odst. 1, jestliže se nahromadily.*⁹⁰

2. 5. Dílčí závěr

Článek 6 odst. 1 EÚLP je pojat velmi široce s garancí velkého spektra dílčích práv. Přesto však musela být celá řada pojmů odkázána na výklad ESLP, který je v tomto ohledu velmi činný a ve své bohaté judikatuře vymezil několik autonomních pojmů, pravidel a výjimek z pravidel. Judikaturní činnost ESLP je natolik rozsáhlá, že ji není možné pojmovit v rozsahu této práce. Proto byly jednotlivé komponenty čl. 6 odst. 1 EÚLP popsány jen ve svých základech.

Z pohledu vnitrostátního právního řádu upravuje obecné principy spravedlivého procesu pro trestní i civilní řízení Listina základních práv a svobod v článcích 36 a 38.⁹¹ Kromě LZPS je třeba připomenout, že se zárukám soudnictví věnuje i Ústava v článcích 81 a 82. Na zákonné úrovni pak některé zásady ve vztahu k trestnímu řízení rozpracovává zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

---

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

3. Rozsudky ESLP, kde ČR porušila čl. 6 odst. 1 EÚLP v trestních věcech

V této kapitole se zaměřím na druhou výzkumnou otázku z hlediska čl. 6 odst. 1 EÚLP. Pomocí analýzy zjistím, které konkrétní komponenty čl. 6 odst. 1 EÚLP ČR v průběhu trestních řízení porušila. Dále zjistím, zda byly jednotlivé dílčí komponenty čl. 6 odst. 1 EÚLP porušeny opakovaně, anebo zda se jednalo o individuální excesy. Pomocí syntézy se budu snažit o spojení poznatků získaných z analýzy, tak abych sumarizací těchto poznatků získala nové informace.

3. 1. Přiměřená délka řízení

Případy, které do této části práce spadají, jsou často komplikované. Jen popis okolností jednotlivých případů by zabral většinu rozsahu diplomové práce. Proto jsem se rozhodla uvádět jen ty skutečnosti, na které se ESLP zaměřil a které byly důvodem pro konstatování porušení přiměřené délky řízení.

3. 1. 1. Případ Bačák

Stěžovatel a další muž byli obviněni v srpnu 1997. V červnu 1998 byl podán návrh na podání obžaloby, o měsíc později ale státní zástupce spis vrátil k došetření. V dubnu 1999 byl podán nový návrh na podání obžaloby. V říjnu 1999 byla podána obžaloba k Okresnímu soudu v Ústí nad Labem, a to pro trestné činy porušování povinnosti při správě cizího majetku v oblasti bankovníctví a porušování závazných pravidel hospodářského styku. První hlavní líčení bylo nařízeno na únor 2001. Na konci roku 2001 byl projednáním věci pověřen nový soudce. Tento soudce požádal o prodloužení lhůty k nařízení hlavního líčení, neboť se potřeboval seznámit se spisem. Lhůta mu byla prodloužena do července 2002. V říjnu 2002 byl ustanoven znalec z oboru neurologie, aby posoudil zdravotní stav spoluobviněného stěžovatele. Posudek byl soudu dodán v říjnu 2003. Bylo v něm doporučeno ustanovit znalce z oboru psychiatrie. Soud ustanovil znalce z oboru psychiatrie v lednu 2004 a v únoru 2004 znalce z oboru psychologie. Tito znalci předložili soudu v březnu 2004 společný posudek, ve kterém uvedli, že spoluobviněný se může účastnit jednání před soudem. V červenci 2004

stěžovatel podal ústavní stížnost, v níž mimo jiné namítal nepřiměřenou délku řízení.⁹² ÚS tuto ústavní stížnost odmítl pro nedodržení lhůty.⁹³ Stěžovatel se poté obrátil na ESLP.⁹⁴

ESLP se nejprve soustředil na fázi vyšetřování. Tato fáze trvala jeden rok a osm měsíců. Ohledně soudní fáze řízení uběhl jeden rok a tři měsíce od podání obžaloby do nařízení prvního hlavního líčení. Jako další neadekvátně dlouhý časový úsek ESLP zhodnotil lhůtu, která byla dána novému soudci k nařízení hlavního líčení. Následně se ESLP zabýval zdravotním stavem stěžovatelova spoluobviněného. ESLP uvedl, že se jednalo o zásah vyšší moci. Uběhl však jeden rok od chvíle, kdy byl ustanoven znalec z oboru neurologie do předložení jeho znaleckého posudku. A poté trvalo další tři měsíce, než soud ustanovil znalce z oboru psychiatrie. ESLP závěrem konstatoval, že státní orgány nepostupovaly s náležitou péčí. Délka řízení trvala již osm let a pět měsíců. V době rozhodování ESLP byla věc stále před soudem prvního stupně. Došlo tedy k porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.⁹⁵

3. 1. 2. Případ Barfuss

Stěžovatel byl obviněn v květnu 1994 z trestného činu podvodu a vzat do vazby. Později byl obviněn z dalších deseti trestných činů. V září 1995 podal státní zástupce obžalobu ke Krajskému soudu v Plzni. Předběžné projednání obžaloby proběhlo v dubnu 1996 a věc byla vrácena k došetření. Vrchní soud v Praze toto rozhodnutí v červenci 1996 zrušil a nařídil, aby se v projednávání věci pokračovalo. V září 1996 vznikl spor o místní příslušnost, který byl vyřešen v říjnu 1996 s tím, že věc skutečně projedná Krajský soud v Plzni. První hlavní líčení proběhlo v březnu 1997. V listopadu 1997 pak krajský soud uznal stěžovatele vinným. Až do vynesení tohoto rozsudku byl stěžovatel ve vazbě. Vrchní soud jako odvolací soud potvrdil odsuzující rozsudek v březnu 1998.⁹⁶ Stěžovatel podal v průběhu celého řízení čtyři ústavní stížnosti. Jeho druhá ústavní stížnost z února 1997,⁹⁷ třetí ústavní stížnost z července 1997⁹⁸ a čtvrtá ústavní stížnost z února 1998⁹⁹ se mimo jiné týkaly porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP. ÚS tyto ústavní stížnosti odmítl jako zjevně

---

⁹² Bačák proti České republice, rozsudek ze dne 7. 3. 2006, č. 3331/02, body 5-17.

⁹³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 253/04.

⁹⁴ Bačák proti ČR..., bod 20.

⁹⁵ Bačák proti ČR..., body 30-31.

⁹⁶ Barfuss proti České republice, rozsudek ze dne 31. 7. 2000, č. 35848/97, body 8-16.

⁹⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 51/97.

⁹⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 271/97.

⁹⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 79/98.

neopodstatněné.¹⁰⁰ Stěžovatel podal stížnost k ESLP, ve které mimo jiné namítal porušení práva na přiměřenou délku řízení.¹⁰¹

ESLP se nejprve zaměřil na chování stěžovatele. Stěžovatel přispěl k délce řízení, neboť v průběhu soudní fáze řízení změnil svou obhajobu a bylo nutné vyslechnout několik svědků žijících v zahraničí. Dále navrhoval provedení mnohých dalších důkazů. Čl. 6 EÚLP však obviněnému neukládá povinnost aktivní spolupráce se státními orgány. Stěžovateli ani nelze vytýkat, že využíval všech právních prostředků, které mu český právní řád nabízel. U chování státních orgánů se ESLP pozastavil nad tím, že od vzetí stěžovatele do vazby do rozšíření jeho obvinění uběhlo 6 měsíců. Dále uběhlo jedenáct měsíců od rozšíření jeho obvinění do podání obžaloby. Od podání obžaloby uběhlo dalších šest měsíců, než byla tato obžaloba předběžně projednána. Od rozhodnutí vrchního soudu o zrušení rozhodnutí o vrácení věci k došetření ke dni, kdy proběhlo první hlavní líčení, uběhlo dalších osm měsíců. A konečně další čtyři měsíce uběhly od odsouzení stěžovatele soudem prvního stupně do rozhodnutí o odvolání. Celková délka řízení tedy činila tři roky a deset měsíců pro dva stupně soudní soustavy. To bylo dle ESLP nepřiměřené.¹⁰²

3. 1. 3. Případ Hradecký

Stěžovatel byl obviněn v září 1995 a vzat do vazby. V lednu 1996 došlo k rozšíření obvinění o další trestné činy. V dubnu 1996 Vrchní státní zastupitelství v Praze shledalo, že ve vyšetřování dochází k průtahům. V červnu 1996 byly opět shledány průtahy ve vyšetřování a o dva měsíce později byl vyměněn vyšetřovatel. V prosinci 1996 byl stěžovatel propuštěn z vazby. Obžaloba byla na stěžovatele a další spoluobviněné podána v červenci 1997 k Městskému soudu v Praze pro trestné činy podvodu a padělání a pozměňování veřejné listiny. Hlavní líčení byla často odročována pro nedostavení se svědků či z důvodů týkajících se soudců. V srpnu 2001 uznal soud prvního stupně stěžovatele a jeho spoluobviněné vinnými z trestného činu podvodu. Stěžovatel se odvolal. V lednu 2002 změnil odvolací soud prvostupňový rozsudek jen nepatrně. Také dovolací soud v červenci 2002 změnil rozsudek jen nepatrně a v ostatních bodech dovolání odmítl. V dubnu 2003 pak byl zamítnut stěžovatelův návrh na obnovu řízení.¹⁰³ V červenci 2002 stěžovatel podal ústavní

---

¹⁰⁰ Barfuss proti ČR..., body 45-50.

¹⁰¹ Tamtéž, bod 75.

¹⁰² Tamtéž, body 81-83.

¹⁰³ Hradecký proti České republice, rozsudek ze dne 5. 10. 2004, č. 76802/01, body 7-37.

stížnost, která byla v prosinci 2003 odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.¹⁰⁴ Následně se stěžovatel obrátil na ESLP.¹⁰⁵

ESLP poukázal na skutečnost, že přípravné řízení trvalo téměř dva roky a stěžovatel byl držen ve vazbě více než jeden rok. Státní orgány dokonce konstatovaly průtahy ve vyšetřování. Soudu prvního stupně dále trvalo čtyři roky, než vydal rozhodnutí ve věci samé. Hlavní líčení přitom bylo mnohdy odročováno z důvodů, které nebyly na straně stěžovatele. Trestní řízení proti stěžovateli trvalo osm let a tři měsíce pro čtyři stupně soudní soustavy. Ze všech výše uvedených důvodů ESLP shledal tuto délku řízení za nepřiměřenou.¹⁰⁶

3. 1. 4. Případ Chadimová

Stěžovatelka byla v březnu 1992 obviněna z trestných činů podvodu a padělání veřejné listiny. V dubnu 1992 byla vzata do vazby. V květnu 1992 byla z vazby propuštěna. V srpnu 1992 došlo k rozšíření jejího obvinění o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a stěžovatelka byla znovu vzata do vazby. V září 1992 byla propuštěna na svobodu. V průběhu vyšetřování stěžovatelka navrhla vyloučení vyšetřovatele. Vyšetřovatel nakonec byl vyloučen, ovšem pro jiný důvod, než kterým ona argumentovala.¹⁰⁷

V srpnu 1993 byla podána obžaloba k Městskému soudu v Praze. První hlavní líčení se mělo konat v červnu 1994. Bylo však odročeno na září 1994. V říjnu 1994 byl vydán příkaz k odposlechu telefonické komunikace stěžovatelky. Na základě skutečností, které vyplynuly z odposlechu, byla stěžovatelka v březnu 1995 znovu vzata do vazby. V dubnu 1995 zrušil Vrchní soud v Praze původní rozhodnutí o vazbě z března 1995 a sám rozhodl o vzetí stěžovatelky do vazby. V červnu 1995 byla ministrem spravedlnosti podána stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí vrchního soudu z dubna 1995, neboť jím mělo dojít k porušení zákona v neprospěch stěžovatelky.¹⁰⁸

V srpnu 1995 udělil prezident České republiky stěžovatelce milost. Státním orgánům bylo nařízeno zastavit trestní stíhání a stěžovatelka byla propuštěna z vazby. Ještě tentýž měsíc stěžovatelka milost prezidenta odmítla a trvala na projednání věci. V září 1995 podala stěžovatelka námitku podjatosti proti předsedovi senátu. K vyloučení předsedy senátu nedošlo. V říjnu 1995 stěžovatelka napadla rozhodnutí o nevyločení u vrchního soudu.

¹⁰⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 542/02.

¹⁰⁵ Hradecký proti ČR..., bod 39.

¹⁰⁶ Hradecký proti ČR..., body 45-47.

¹⁰⁷ Chadimová proti České republice, rozsudek ze dne 18. 4. 2006, č. 50073/99, body 10-16.

¹⁰⁸ Tamtéž, body 17-30.

K vyloučení předsedy senátu nakonec v listopadu 1995 došlo. Na základě rozhodnutí ÚS byly v únoru 1996 zničeny telefonické záznamy mezi stěžovatelkou a jejím advokátem. V září 1996 rozhodl soud prvního stupně o přerušení trestního stíhání z důvodu špatného zdravotního stavu stěžovatelky. Vrchní soud toto rozhodnutí v listopadu 1996 zrušil a nařídil, aby bylo v projednávání věci pokračováno. V únoru 1997 podala stěžovatelka námítku podjatosti proti předsedovi senátu. V dubnu 1997 byl soudem prvního stupně ustanoven znalec z oboru lékařství, aby vypracoval znalecký posudek na posouzení zdravotního stavu stěžovatelky. Stěžovatelka následně opakovaně podala návrh, aby byla státní zástupkyně z projednání věci vyloučena. Ta se z věci nakonec sama vyloučila. V srpnu 2000 byl předseda senátu zbaven funkce soudce. V listopadu 2000 bylo stěžovatelce sděleno, že její věc bude přidělena novému předsedovi senátu. Nově pověřená předsedkyně senátu se z projednání věci sama vyloučila pro údajnou podjatost. V červenci 2001 byla ministrem spravedlnosti podána další stížnost pro porušení zákona v neprospěch stěžovatelky, tentokrát proti rozhodnutí soudu prvního stupně, ve kterém se předsedkyně senátu sama vyloučila z projednání věci. V srpnu 2001 NS rozhodl, že došlo k porušení zákona, ale ve prospěch stěžovatelky. Dodal k tomu, že předmětné rozhodnutí soudu prvního stupně není nutné zrušit. V prosinci 2001 zastavil soud prvního stupně trestní řízení pro průtahy ve věci. Vrchní soud toto rozhodnutí v březnu 2002 zrušil. To stejné se odehrálo v období od dubna do června 2002. Stěžovatelka nakonec v říjnu 2003 přijala milost prezidenta. V řízení proběhlo mnoho hlavních líčení. Stěžovatelka se na část z nich nedostavila z důvodu špatného zdravotního stavu.¹⁰⁹ V průběhu řízení stěžovatelka postupně podala tři ústavní stížnosti, ve kterých mimo jiné namítala nepřiměřenou délku trestního řízení. Ústavní stížnost z 30. listopadu 1995 byla ohledně průtahů v řízení zamítnuta,¹¹⁰ ústavní stížnost z 15. prosince 1999 byla v celém rozsahu zamítnuta¹¹¹ a ústavní stížnost z 23. dubna 2001 byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.¹¹²

Trestní řízení proti stěžovatelce trvalo dlouhých jedenáct let a šest měsíců pro jeden stupeň soudní soustavy, a to až do chvíle, kdy přijala milost prezidenta. Samotné přípravné řízení zabralo jeden rok a čtyři měsíce. ESLP souhlasil s tvrzením Vlády České republiky, že bylo nutné vyslechnout mnoho svědků a vyhodnotit značné množství dokumentů, nicméně státní orgány nepostupovaly s potřebnou rychlostí. Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatelka byla v průběhu přípravného řízení dvakrát vzata do vazby, měly státní orgány postupovat o to

---

¹⁰⁹ Tamtéž, body 32-83.

¹¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95.

¹¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. II. ÚS 475/99.

¹¹² Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 88/2000.

rychleji. Od podání obžaloby do konání prvního hlavního uběhlo deset měsíců. Průběh fáze jednání před soudem hodnotil ESLP vcelku pozitivně. Kritizoval však období v trvání sedmi měsíců od chvíle, kdy byly zničeny záznamy telefonických hovorů stěžovatelky a jejího obhájce do zastavení trestního stíhání pro špatný zdravotní stav stěžovatelky. Dále ESLP kritizoval období jednoho roku, které uplynulo od chvíle, kdy vrchní soud zamítl stížnost stěžovatelky proti ustanovení znalce na posouzení jejího zdravotního stavu do chvíle, kdy začalo bezprostředně následující hlavní líčení před soudem prvního stupně.¹¹³

Sama stěžovatelka se často nedostavila k hlavnímu líčení pro svůj špatný zdravotní stav. ESLP se neztotožnil s argumentem vlády, že jí její zdravotní stav sloužil jako výmluva. Stěžovatelce ani nebylo možné vyčítat, že podávala časté návrhy na vyloučení soudců z projednávání věci, protože k vyloučení nakonec v některých případech skutečně došlo. Také jí nebylo možné vytknout, že nejdříve odmítla milost prezidenta, neboť měla právo na prokázání své nevinu. Délka řízení tedy byla jednoznačně nepřiměřená.¹¹⁴

3. 1. 5. Případ Nemeth

Stěžovatel byl obviněn v březnu 2001. V srpnu 2001 byl spolu s dalšími 11 lidmi obžalován u Krajského soudu v Ostravě z trestného činu zneužívání informací v obchodním styku. V září 2001 a v červnu 2002 pak došlo ke spojení dalších dvou trestních věcí. Zákonná tříměsíční lhůta pro nařízení hlavního líčení byla na žádost předsedy senátu prodloužena do konce září 2002 z důvodu složitosti věci. V květnu 2002 stěžovatel podal svou první ústavní stížnost, v níž mimo jiné namítal průtahy v řízení.¹¹⁵ Tato ústavní stížnost byla odmítnuta pro nepřipustnost.¹¹⁶ Hlavní líčení ve věci byla nařízena od září do října 2002. V listopadu 2002 podal stěžovatel další ústavní stížnost týkající se průtahů v řízení.¹¹⁷ ÚS ji odmítl jako zjevně neopodstatněnou.¹¹⁸ Poté stěžovatel podal námitku podjatosti proti všem soudcům daného senátu. Návrh byl zamítnut a toto rozhodnutí v lednu 2003 potvrdil i Vrchní soud v Olomouci. Hlavní líčení pokračovala až do konce dubna 2004. Následně začal mít předseda senátu pochybnosti o kvalitě některých znaleckých posudků. Proto v lednu 2005 pověřil znalecký ústav A-Consult, s.r.o. v Praze k vypracování znaleckého posudku dle § 110 odst. 1 TR a stanovil mu lhůtu k předložení tohoto posudku do července

---

¹¹³ Chadimová proti ČR..., body 112-114.

¹¹⁴ Tamtéž, body 116-117.

¹¹⁵ Nemeth proti České republice, rozsudek ze dne 20. 9. 2005, č. 35888/02, body 5-12.

¹¹⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. IV. ÚS 352/02.

¹¹⁷ Nemeth proti ČR..., body 13-15.

¹¹⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2003, sp. zn. II. ÚS 716/02.

2005. Trestní řízení proti stěžovateli tak trvalo čtyři roky a čtyři měsíce pro jeden stupeň soudní soustavy, aniž by v době rozhodování ESLP bylo skončené.¹¹⁹

ESLP nejprve poukázal na skutečnost, že první hlavní líčení bylo nařízeno až deset měsíců od podání obžaloby. Ani skutečnost, že mezitím došlo ke spojení dvou dalších věcí, nemohlo takovou časovou délku ospravedlnit. Dále ESLP poznamenal, že od posledního hlavního líčení v dubnu 2004 až do ledna 2005 neprovedl soud ve věci žádný procesní úkon. ESLP se pozastavil i nad faktem, že soud prvního stupně dal znaleckému ústavu lhůtu k vypracování posudku až do července 2005. Trestní řízení tedy pokračovalo až po červenci 2005 a před soudem prvního stupně probíhalo i v době rozhodování ESLP. Z těchto důvodů ESLP konstatoval nepřiměřenou délku řízení.¹²⁰

3. 1. 6 Případ Pflieger

Stěžovatel podal trestní oznámení na jistou D. T. a jejího manžela, neboť jej údajně fyzicky napadli. Následně byla D. T. obviněna a poté obžalována u Okresního soudu v Ostravě z trestného činu vydírání. V červnu 1997 právní zástupce stěžovatele soudu sdělil, že jeho klient má záměr podat návrh na náhradu škody, nicméně nemůže tak učinit do skončení své léčby, aby mohly být výlohy léčby vyčísleny. V říjnu 1997 byla D. T. uznána vinnou a stěžovatel byl se svým nárokem odkázán na občanskoprávní řízení. V červenci 1998 byl prvostupňový rozsudek zrušen odvolacím soudem a věc byla vrácena k novému projednání. V říjnu 1998 soud prvního stupně zaslal spis jinému soudu, který vedl trestní řízení proti stěžovateli. Spis byl vrácen v květnu 1999. V červenci 1999 informoval obhájce D. T. soud, že se jeho klientka zdržuje v zahraničí. V září 1999 byl spis znovu odeslán soudu, který vedl trestní řízení proti stěžovateli a navrácen byl v březnu 2000. D. T. se vrátila zpět do ČR na podzim 2000 a v soudních jednáních bylo pokračováno. V prosinci 2000 podal stěžovatel svou první ústavní stížnost, v níž namítal průtahy v trestním řízení, které bylo proti D. T. vedeno.¹²¹ Tato ústavní stížnost byla v dubnu 2001 odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.¹²² Hlavní líčení nařízené na duben 2001 bylo opakovaně odročeno z důvodů na straně soudu nebo na straně D. T. Od září do prosince 2001 byla D. T. opět mimo ČR. V únoru 2002 vynesl soud prvního stupně rozsudek, ve kterém zprostil D. T. obvinění. Stěžovatel byl se svým nárokem odkázán na civilní soud. Rozsudek nabyl právní moci

¹¹⁹ Nemeth proti ČR..., body 16-37.

¹²⁰ Tamtéž, body 47-49.

¹²¹ Pflieger proti České republice, rozsudek ze dne 27. 7. 2004, č. 58116/00, body-23.

¹²² Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 709/2000.

v březnu 2002. V únoru 2002 stěžovatel podal další ústavní stížnost na průtahy v řízení.¹²³ ÚS tuto ústavní stížnost odmítl pro nepříslušnost.¹²⁴

Vláda před ESLP namítala, že stížnost stěžovatele je nepřijatelná, neboť trestní část čl. 6 odst. 1 EÚLP se vztahuje jen na obviněné a stěžovatel v této konkrétní kauze vystupoval jako poškozený. Podle vlády nebylo možné použít ani občanskoprávní část čl. 6 odst. 1 EÚLP, neboť stěžovatel řádně neuplatnil nárok na náhradu škody. ESLP k tomu uvedl, že mu nepřísluší posuzovat, zda byly splněny formální náležitosti pro uplatnění nároku na náhradu škody. Nárok jako takový stěžovatel podal a státní orgány tento nárok nezamítly. Stěžovatel se tak mohl důvodně domnívat, že jeho návrh na náhradu škody je součástí trestního řízení. Stěžovatel měl tedy občanskoprávní nárok v rámci trestního řízení. Daný případ spadal pod čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹²⁵

ESLP stanovil jako začátek relevantní období pro posouzení přiměřenosti délky trestního řízení okamžik, kdy stěžovatel uplatnil návrh na náhradu škody. Za konec relevantního období ESLP určil okamžik, kdy rozhodnutí soudu o zproštění viny D. T. nabylo právní moci. Stěžovatel sice v únoru 2002 podal ústavní stížnost, ta se však netýkala samotného merita věci. Předmětná délka posuzovaného trestního řízení byla čtyři roky a více než devět měsíců pro dva stupně soudní soustavy.¹²⁶

ESLP shledal pochybení v chování státních orgánů. Nejprve jim vytkl nepřiměřeně dlouhou dobu, která uběhla, než si mezi sebou pokaždé předaly spis. ESLP dále kritizoval skutečnost, že uplynuly více než tři roky od chvíle, kdy došlo ke zrušení prvního rozsudku soudu prvního stupně do chvíle, kdy byl vydán nový prvostupňový rozsudek. Státní orgány dále nebyly důsledné v tom, aby zajistily přítomnost D. T. u soudu. Umožnily jí, aby odcestovala do ciziny a pobývala tam nepřiměřeně dlouhou dobu, ačkoliv proti ní bylo vedeno trestní řízení. Z těchto důvodů ESLP konstatoval, že došlo k porušení práva na přiměřenou délku řízení.¹²⁷

3. 1. 7. Případ Rázlová

Stěžovatelka byla v květnu 1998 obviněna z trestného činu zneužívání informací v obchodním styku. Trestní stíhání proti ní bylo vedeno jako proti uprchlé. V červnu 1998 byla zatčena a vzata do vazby. V lednu 1999 byla stěžovatelka obviněna z trestného činu

---

¹²³ Pflieger proti České republice, rozsudek ze dne 27. 7. 2004, č. 58116/00, body 26-30.

¹²⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 12. 2002, sp. zn. I. ÚS 126/02.

¹²⁵ Pflieger proti ČR..., body 37-41.

¹²⁶ Tamtéž, body 45-46.

¹²⁷ Tamtéž, body 51-52.

porušování povinnosti při správě cizího majetku. V dubnu 1999 došlo k propuštění stěžovatelky z vazby. Protože stěžovatelka tvrdila, že si pro svůj zdravotní stav nemůže prostudovat spis, požádal vyšetřovatel v červenci 1999 Lékařskou fakultu v Hradci Králové o vypracování znaleckého posudku. Posudek byl vyšetřovateli předložen v březnu 2000 a bylo v něm uvedeno, že se stěžovatelka prozatím nemůže účastnit trestního řízení. V lednu 2001 byla výše uvedená lékařská fakulta požádána o vypracování dodatku ke znaleckému posudku na posouzení, zda je stěžovatelka schopná číst a rozumět obsahu písemností. Stěžovatelka se opakovaně ke znalci nedostavila. Dodatek ke znaleckému posudku byl nakonec vypracován v prosinci 2001. Bylo v něm uvedeno, že stěžovatelka číst umí, ale není zřejmé, zda je schopna textu porozumět.¹²⁸

Stěžovatelka následně dvakrát odmítla převzít výzvu k prostudování spisu. Vyšetřovací orgán podal v srpnu 2002 státnímu zástupci návrh na podání obžaloby. V květnu 2003 byla podána obžaloba ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, a to pro oba výše uvedené trestné činy. V prosinci 2003 vznikl spor o místní příslušnost, který byl vyřešen v srpnu 2004 s tím, že věc skutečně projedná Krajský soud v Ústí nad Labem. V říjnu 2004 byla věc vrácena státnímu zástupci, neboť došlo k porušení práva stěžovatelky na prostudování spisu po skončení vyšetřování. Rozhodnutí o vrácení věci bylo státnímu zástupci doručeno v prosinci 2004. Státní zástupce se rozhodl podat stížnost. Další průběh řízení už ESLP nebyl znám, neboť rozhodoval, když vnitrostátní řízení bylo v této fázi.¹²⁹

ESLP začal hodnotit celkovou délku trestního řízení od okamžiku zatčení stěžovatelky. Okamžik obvinění dle ESLP může za určitých okolností být i chvíle, kdy dojde k zatčení. Je tomu tak proto, že v okamžiku zatčení se stěžovatelka dozvěděla, že je proti ní vedeno trestní řízení a toto sdělení pro ni mělo podstatný dopad. Trestní řízení proti stěžovateli bylo vedeno u vyšetřovacích orgánů více než sedm let a devět měsíců.¹³⁰

Zdravotní stav stěžovatelky byl dle ESLP okolnost vyšší moci, kterou nebylo možné klást nikomu za vinu. Tudíž ani stěžovatelku nebylo možné vinit, že se kvůli jejímu zdravotnímu stavu prodlužovala délka trestního řízení. K tomu, že stěžovatelka odmítla převzít výzvy k prostudování spisu, ESLP uvedl, že neměla povinnost aktivně se státními orgány spolupracovat. Mimo to byly výzvy doručeny i jejímu obhájci. ESLP dále kritizoval, že celá fáze vyšetřování trvala čtyři roky a více než tři měsíce a dalších devět měsíců uběhlo od podání návrhu na podání obžaloby do podání obžaloby. Následně trvalo dalších devět

---

¹²⁸ Rázlová proti České republice, rozsudek ze dne 28. 3. 2006, č. 20252/03, body 5-18.

¹²⁹ Tamtéž, 20-24.

¹³⁰ Tamtéž, body 27-28.

měsíců, než byl vyřešen spor o místní příslušnost. Poté byla věc vrácena státnímu zástupci. Závěrem ESLP vytkl státním orgánům, že nepřerušily trestní stíhání z důvodu zdravotního stavu stěžovatelky. Poté, co by důvod pro přerušeni pominul, mohlo být v trestním stíhání pokračováno. ESLP tak konstatoval nepřiměřenou délku řízení.¹³¹

3. 1. 8. Případ Tariq

V prosinci 1997 byl stěžovatel obviněn z trestného činu podvodu a vzat do vazby. V březnu 1999 došlo k překvalifikování skutku na spolupachatelství trestného činu podvodu ve prospěch zločineckého spolčení. V červenci 2001 podal státní zástupce na stěžovatele a další dva spoluobviněné obžalobu ke Krajskému soudu v Praze. V září 2001 došlo k vrácení věci k došetření a bylo rozhodnuto, že stěžovatel zůstane ve vazbě do prosince 2001. Od června 2002 až do ledna 2003 se konala řada procesních úkonů ve věci. V lednu 2003 podal státní zástupce novou obžalobu, která byla soudu prvního stupně doručena v dubnu 2003. Hlavní líčení se konala od října do listopadu 2003 a od ledna až června 2004. Na hlavní líčení bylo předvoláno mnoho svědků. Někteří svědci se k soudu nedostavili a muselo dojít k odročení hlavního líčení. V lednu 2004 byl spis zaslán k Vrchnímu soudu v Praze, neboť ten rozhodoval o stížnosti jednoho ze spoluobžalovaných ohledně vzetí do vazby. Ještě tento měsíc byl spis vrácen ke Krajskému soudu v Praze a ten pokračoval v hlavních líčení v dubnu 2004. V červnu 2004 vynesl soud prvního stupně rozsudek, ve kterém byl stěžovatel uznán vinným. Rozsudek byl vyhotoven až v lednu 2005. V době rozhodování ESLP se případ nacházel u soudu druhého stupně.¹³²

Trestní řízení proti stěžovateli trvalo v době rozhodování ESLP osm let a tři měsíce pro dva stupně soudní soustavy. ESLP v tomto případě pouze konstatoval, že vláda nepředložila žádný relevantní argument, který by přesvědčil o tom, že délka řízení byla přiměřená.¹³³

3. 1. 9. Případ Volf

V červenci 1992 byl stěžovatel obviněn z trestného činu úmyslného ublížení na zdraví. V únoru 1993 podal státní zástupce na stěžovatele obžalobu ke Krajskému soudu v Praze. Krajský soud rozhodl o vrácení spisu státnímu zástupci k došetření. V prosinci 1993 došlo k výměně vyšetřovatele a proběhly další vyšetřovací úkony. V březnu 1996 předložil okresní

---

¹³¹ Tamtéž, body 34-37.

¹³² Tariq proti České republice, rozsudek ze dne 18. 4. 2006, č. 75455/01, body 5-29.

¹³³ Tamtéž, body 100-104.

státní zástupce věc krajskému státnímu zastupitelství spolu s návrhem, aby případ projednal Krajský soud v Praze. Krajský státní zástupce vrátil věc okresnímu státnímu zástupci k došetření. V dubnu 1997 byla na stěžovatele podána obžaloba u Okresního soudu v Praze pro trestné činy úmyslného ublížení na zdraví a výtržnictví. Okresní soud postoupil spis v červnu 1997 Krajskému soudu v Praze. Krajský soud v Praze rozhodnutí o postoupení zrušil a v dubnu 1998 věc vrátil okresnímu soudu.¹³⁴

Hlavní líčení probíhala od září 1998 do prosince 1999. V prosinci 1999 Okresní soud v Praze zprostil stěžovatele obvinění. V dubnu 2000 odvolací soud zrušil prvostupňový rozsudek a věc vrátil k novému projednání. Při novém projednání muselo být znovu provedeno dokazování, neboť zemřel jeden z přísedících. Hlavní líčení probíhala od listopadu 2000 do března 2001 a potýkala se s nekázní svědků a problémy s jejich předvoláním k soudnímu jednání. V květnu 2001 byl stěžovatel uznán vinným z trestného činu výtržnictví a z pokusu ublížení na zdraví. Stěžovatel se proti rozsudku odvolal. V lednu 2002 odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně, neboť prezident vyhlásil amnestii, a řízení zastavil. Stěžovatel s tím nesouhlasil a trval na projednání věci. V lednu 2002 vynesl odvolací soud odsuzující rozsudek, ale neuložil stěžovateli trest. V květnu 2002 stěžovatel podal dovolání, které bylo v říjnu 2002 odmítnuto.¹³⁵ V prosinci 2002 podal stěžovatel ústavní stížnost, která byla 5. listopadu 2003 odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.¹³⁶

Trestní řízení proti stěžovateli trvalo celkem jedenáct let a tři měsíce pro čtyři stupně soudní soustavy. ESLP nejprve kritizoval, že od podání první obžaloby do podání druhé obžaloby uplynuly čtyři roky. Dále poukázal na to, že soudu prvního stupně trvalo dva a půl roku od podání druhé obžaloby, než vynesl první rozsudek ve věci. Závěrem ESLP konstatoval, že státní orgány ani nezajistily účast svědků na hlavních líčení. Nedostavení se svědků vedlo k častému odročování soudních jednání. Tím docházelo k prodlužování řízení. K porušení práva na přiměřenou délku řízení dle ESLP došlo.¹³⁷

3. 1. 10. Případ Vrána

Stěžovatel byl v dubnu 1996 obviněn z trestného činu loupeže a následně vzat do vazby. V srpnu 1996 došlo k rozšíření obvinění o trestné činy krádeže, porušování domovní svobody, poškozování cizí věci a neoprávněného používání cizí věci. V září 1996

---

¹³⁴ Volf proti České republice, rozsudek ze dne 6. 9. 2005, č. 70847/01, body 6-14.

¹³⁵ Tamtéž, body 15-25.

¹³⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2003, sp. zn. IV. ÚS 8/03.

¹³⁷ Volf proti ČR..., body 32-38.

podal státní zástupce obžalobu na stěžovatele a dva další spoluobviněné ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. V dubnu 1997 krajský soud vrátil věc státnímu zástupci k došetření. Zároveň rozhodl, že stěžovatel zůstane ve vazbě. V listopadu 1997 státní zástupce zastavil trestní stíhání proti stěžovateli pro čtyři sdělená obvinění. Stejný měsíc byla proti stěžovateli a jeho spoluobviněným podána nová obžaloba pro trestný čin loupeže. V únoru 1998 byla věc opět vrácena státnímu zástupci k došetření. V dubnu 1998 byl stěžovatel propuštěn z vazby. V lednu 2000 státní zástupce podal novou obžalobu.¹³⁸ V červnu 2001 stěžovatel podal ústavní stížnost, v níž namítal průtahy v řízení. ÚS ústavní stížnost odmítl z důvodu nevyčerpání procesních prostředků 9. října 2001.¹³⁹ Hlavní líčení probíhala od května 2003 a byla často odročována pro nemoc stěžovatele či předsedy senátu, anebo pro nepřítomnost spoluobviněného. V době rozhodování ESLP se trestní řízení stále nacházelo před soudem prvního stupně a trvalo již osm let a šest měsíců.¹⁴⁰

ESLP se zaměřil na dvě období. Nejprve kritizoval státní orgány za to, že uplynul příliš dlouhý časový úsek od chvíle, kdy soud prvního stupně podruhé vrátil věc k došetření do chvíle, kdy byla podána nová obžaloba. Dále dle ESLP uplynula nepřiměřeně dlouhá doba od podání obžaloby do nařízení prvního hlavního líčení. Z těchto důvodů nebyl dodržen požadavek přiměřené délky řízení dle čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁴¹

3. 2. Kontradiktornost řízení

3. 2. 1. Případ Janyr

Stěžovatel byl jednatel a jediný společník společnosti s ručením omezeným se sídlem v Praze. Českými státními orgány byl obviněn a posléze obžalován u Městského soudu v Praze pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné dávky. Městský soud v Praze jej uznal vinným. Stěžovatel se proti rozsudku odvolal k Vrchnímu soudu v Praze. Vrchní soud po jednání, na které se dostavil jen jeden ze dvou obhájců stěžovatele, prvostupňový rozsudek zrušil a stěžovatele uznal vinný z týchž skutků, ale na základě jiné právní kvalifikace. Dovolací soud zrušil rozsudek vrchního soudu a vrátil mu věc k novému projednání z důvodu porušení stěžovatelova práva na obhajobu. Stěžovatelovo právo na obhajobu bylo porušeno

---

¹³⁸ Vrána proti České republice, rozsudek ze dne 30. 11. 2004, č. 70846/01, body 5-16.

¹³⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2001, sp. zn. I. ÚS 431/01.

¹⁴⁰ Vrána proti ČR..., body 19-24.

¹⁴¹ Tamtéž, body 31 a 33.

tím, že vrchní soud jednal, ačkoliv na jednání nebyl přítomen jeden ze stěžovatelových obhájců.¹⁴²

Následně přestali dva ze tří obhájců stěžovatele obhajovat. Při novém projednání odvolání se stěžovatel ani jeho zbývající obhájce k vrchní soudu nedostavili a jednání muselo být odročeno. Poté zaslal obhájce stěžovatele vrchnímu soudu sdělení, že stěžovateli vypověděl plnou moc. Vrchní soud ustanovil stěžovateli novou obhájkyňi, aniž by mu dal lhůtu ke zvolení obhájce dle vlastního výběru. Pouze stěžovatele informoval o možnosti zvolit si obhájce podle vlastního výběru. Na dalším jednání vrchní soud vynesl rozsudek, který byl v podstatných částech stejný jako jeho předchozí rozsudek. Stěžovatel podal dovolání, které bylo zamítnuto. Dovolací soud uvedl, že vrchní soud neponechal stěžovateli lhůtu pro zvolení si obhájce podle vlastního výběru. To sice nebylo zcela v souladu se zákonem, nicméně obhájkyňe byla stěžovateli ustanovena až poté, co všichni právní zástupci vypověděli stěžovateli plnou moc. Obhájkyňe byla stěžovateli ustanovena v dostatečném předstihu před jednáním. Stěžovatel tak měl příležitost zvolit si obhájce podle svého výběru.¹⁴³

Poté stěžovatel podal ústavní stížnost. V ní namítal porušení čl. 6 odst. 1, 2 a 3 EÚLP. Mimo jiné tvrdil, že bylo porušeno jeho právo na obhajobu v řízení před vrchním soudem.¹⁴⁴

ÚS zaslal ústavní stížnost k vyjádření dotčeným orgánům jako vedlejším účastníkům řízení. Všechny dotčené orgány odkázaly na odůvodnění svých předchozích rozhodnutí ve věci. Nicméně vrchní soud ve svém stanovisku ohledně namítaného práva na obhajobu uvedl, že stěžovateli musel ustanovit obhájce kvůli obstrukčnímu chování stěžovatele a jeho právních zástupců, kteří se k jednání opakovaně nedostavili. Vyjádření žádného z dotčených orgánů nebylo stěžovateli zasláno.¹⁴⁵ ÚS odmítl ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou 6. března 2008.¹⁴⁶ V odůvodnění rozhodnutí se ohledně práva na obhajobu ztotožnil se závěrem dovolacího soudu, že vrchní soud sice nepostupoval zcela v intencích zákona, ale nenastal tím tak vážný zásah do základních práv, aby bylo nutné zrušit dané rozhodnutí. K tomuto závěru ÚS vedl i argument vrchního soudu o obstrukčním chování stěžovatele.¹⁴⁷

Stěžovatel před ESLP namítal, že ÚS nerespektoval zásadu kontradiktornosti dle čl. 6 odst. 1 EÚLP, neboť stěžovateli neposkytl vyjádření dotčených orgánů v řízení o ústavní stížnosti. Vrchní soud se ve stanovisku neodvolal jen na své předchozí rozhodnutí ve věci,

---

¹⁴² Janyr proti České republice, rozsudek ze dne 31. 10. 2013, č. 42937/08, body 7-20.

¹⁴³ Tamtéž, body 21-27.

¹⁴⁴ Tamtéž, bod 28.

¹⁴⁵ Tamtéž, bod 31.

¹⁴⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. III. ÚS 209/06.

¹⁴⁷ Janyr proti ČR, body 31-32.

nýbrž doplnil, že jeho rozhodnutí o ustanovení obhájkyne bylo založeno na obstrukčním chování stěžovatele a jeho právních zástupců. Kdyby měl stěžovatel k dispozici stanovisko vrchního soudu, mohl by se před ÚS pokusit vyvrátit argumenty o obstrukcích. ESLP uzavřel věc tak, že státní orgány porušily zásadu kontradiktornosti, když stěžovatel nebyl informován o stanovisku vrchního soudu a nemohl se rozhodnout, zda na stanovisko chce reagovat nebo nikoliv.¹⁴⁸

3. 2. 2. Případ Mareš

Stěžovatel byl Obvodním soudem pro Prahu 7 uznán vinným ze spáchání trestných činů zneužití pravomoci veřejného činitele a přijetí úplatku. Stěžovatel se odvolal. Městský soud v Praze zrušil rozsudek soudu prvního stupně a nařídil nové projednání věci. Prvostupňový soud uznal stěžovatele opět vinným ze spáchání výše uvedených trestných činů. Stěžovatel se odvolal. Městský soud v Praze odvolání zamítl. Následně stěžovatel podal ústavní stížnost, v níž tvrdil, že Ministerstvo vnitra zinscenovalo celou trestní kauzu.¹⁴⁹ ÚS zrušil rozhodnutí soudu prvního i druhého stupně dne 22. června 2000.¹⁵⁰ Soud prvního stupně znovu uznal stěžovatele vinným z výše uvedených trestných činů. Odvolací soud změnil rozsudek prvostupňového soudu jen nepatrně a ve zbylém rozsahu shledal odvolání nedůvodné. Stěžovatel podal novou ústavní stížnost, v níž namítal porušení práva na spravedlivý proces.¹⁵¹

Soudce zpravodaj vyzval ostatní účastníky řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili. Obvodní státní zástupce se vzdal své účasti v řízení před ÚS. Obvodní soud pro Prahu 7 a Městský soud v Praze se odvolaly na odůvodnění svých rozhodnutí, které ve věci vydaly. Obvodní soud pro Prahu 7 ve vyjádření dodal, že se při rozhodování řídil výše uvedeným nálezem ÚS ze dne 22. června 2000. Městský státní zástupce ve vyjádření uvedl, že se dle obsahu stěžovatelova podání nejedná o ústavní stížnost, nýbrž o podnět k stížnosti pro porušení zákona.¹⁵² Ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.¹⁵³

Stěžovatel před ESLP namítal, že došlo k porušení práva na kontradiktorní projednání věci dle čl. 6 odst. 1 EÚLP, neboť mu ÚS neposkytl vyjádření ostatních účastníků řízení. Stěžovatel tvrdil, že se ÚS rozhodl odmítnout ústavní stížnost jen na základě vyjádření

---

¹⁴⁸ Tamtéž, body 47-57.

¹⁴⁹ Mareš proti České republice, rozsudek ze dne 26. 10. 2006, č. 1414/03, body 6-12.

¹⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.

¹⁵¹ Mareš proti ČR, body 14-17.

¹⁵² Tamtéž, body 18-20.

¹⁵³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/02.

účastníků řízení a nedal stěžovateli možnost, aby si vyjádření přečetl, seznámil se s nimi a reagoval na ně. ESLP dospěl k závěru, že ostatní účastníci se snažili přesvědčit ÚS, aby ústavní stížnost odmítl. Byl zde legitimní zájem stěžovatele, aby obdržel vyjádření ostatních účastníků řízení a mohl na ně reagovat. Tímto došlo k porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁵⁴

3. 2. 3. Případ BENet Praha, spol. s r. o.

Celní úřady proti této společnosti zahájily několik správních řízení k ověření výše celního dluhu. Ve stejné době státní orgány zahájily trestní řízení proti bývalému jednateři společnosti, neboť zde bylo podezření, že se ve své funkci dopustil trestného činu zkrácení daně. V souvislosti s trestním řízením zajistily státní orgány finanční prostředky společnosti uložené na bankovních účtech, protože mohly být výnosem z trestné činnosti.¹⁵⁵

Společnost podala vrchnímu státnímu zástupci žádost o zrušení zajištění finančních prostředků za účelem úhrady platebních výměrů, které jí celní úřadu vyměřily. Vrchní státní zástupce žádost odmítl. Společnost podala opravný prostředek k vrchnímu soudu, který byl zamítnut. Proto se společnost obrátila na ÚS. V ústavní stížnosti namítala, že zajištění finančních prostředků trvá nepřiměřeně dlouhou dobu. ÚS vyzval vrchního státního zástupce i vrchní soud, aby se k věci vyjádřili. Vrchní státní zástupce i vrchní soud navrhli zamítnutí ústavní stížnosti. ÚS poskytl tato vyjádření společnosti. Následně zaslala společnost k ÚS dopis, který obdržela od Ministerstva financí České republiky a ve kterém byla ujištěna, že jí budou zajištěné finanční prostředky vráceny. ÚS požádal vrchního státního zástupce o sdělení informace, v jaké fázi se nachází trestní řízení proti bývalému jednateři společnosti. Vrchní státní zástupce odpověděl, že fáze vyšetřování by měla skončit do půl roku a poté budou všechny osoby, proti nimž se trestní řízení vede, pravděpodobně postaveny před soud. Předmětné sdělení vrchního státního zástupce nebylo společnosti poskytnuto.¹⁵⁶ ÚS nakonec ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.¹⁵⁷ V odůvodnění ÚS uvedl, že délka zajištění finančních prostředků společnosti je přiměřená vzhledem ke složitosti případu a k ujištění vrchního státního zástupce o tom, že fáze vyšetřování brzy skončí.¹⁵⁸

---

¹⁵⁴ Mareš proti ČR..., body 25-32.

¹⁵⁵ BENet Praha, spol. s r. o. proti České republice, rozsudek ze dne 24. 2. 2011, č. 33908/04, 29402/05 a 33571/06, body 5-11.

¹⁵⁶ Tamtéž, body 50-56.

¹⁵⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2006, sp. zn. III. ÚS 394/05.

¹⁵⁸ BENet Praha, spol. s r. o. proti ČR..., bod 57.

Společnost podala stížnost k ESLP, ve které namítala, že došlo k porušení zásady kontradiktornosti řízení dle čl. 6 odst. 1 EÚLP, protože jí ÚS neposkytl vyjádření vrchního státního zástupce. ESLP konstatoval, že vyjádření vrchního státního zástupce obsahovalo důležitou informaci, neboť v něm byl uveden předpokládaný konec vyšetřování. Informace o předpokládaném konci vyšetřování přitom bezprostředně souvisela s námitkou společnosti ohledně přiměřenosti délky zajištění finančních prostředků. Vyjádření vrchního státního zástupce ovlivnilo rozhodování ÚS při analýze přiměřenosti délky zajištění finančních prostředků. Společnost měla legitimní zájem znát informace obsažené ve vyjádření vrchního státního zástupce. Kdyby znala obsah předmětného vyjádření, mohla by se pokusit přesvědčit ÚS, že prognóza o předpokládaném konci vyšetřování není reálná. ESLP shledal porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁵⁹

3. 3. Nestranný soud

3. 3. 1. Případ Chmelíř

Stěžovatel byl odsouzen soudem prvního stupně z trestných činů krádeže, porušování domovní svobody a nedovolaného ozbrojování. On i státní zástupce podali odvolání k Vrchnímu soudu v Praze.¹⁶⁰

Během odvolacího řízení stěžovatel navrhl vyloučení předsedy senátu M. V. z projednávání věci. Stěžovatel v návrhu na vyloučení uvedl, že v minulosti udržoval s M. V. milostný poměr. Vrchní soud rozhodl, že soudce M. V. nebude vyloučen a konstatoval, že stěžovatel tvrzením o milostném poměru pouze prodlužuje řízení. Dále vrchní soud poukázal na vyjádření soudce M. V., že stěžovatele před začátkem odvolacího řízení neznal. M. V. uložil stěžovateli pořádkovou pokutu ve výši 50 000 Kč pro urážku soudu. Zároveň stěžovatele upozornil, že by lživé tvrzení o milostném poměru mohlo být příště posouzeno jako trestný čin. Stěžovatel podal stížnost proti rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty, kterou NS prohlásil za nepřijatelnou. Následně stěžovatel podal další návrh na vyloučení soudce M. V. Důvodem návrhu na vyloučení bylo, že stěžovatel podal na soudce M. V. žalobu na ochranu osobnosti. Vrchní soud tento návrh zamítl. Stěžovatel podal proti zamítavému rozhodnutí stížnost k NS a ústavní stížnost k ÚS pro porušení práva

---

¹⁵⁹ Tamtéž, body 137-146.

¹⁶⁰ Chmelíř proti České republice, rozsudek ze dne 7. 6. 2005, č. 64935/01, body 9-10.

na spravedlivý proces. NS prohlásil stížnost za nepřijatelnou a ÚS ústavní stížnost odmítl jako předčasnou.¹⁶¹¹⁶²

Odvolání stěžovatele bylo nakonec zamítnuto. Následně stěžovatel podal ústavní stížnost, v níž namítal, že soudce M. V. nebyl nestranný.¹⁶³ ÚS ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou 30. ledna 2001.¹⁶⁴

Stěžovatel podal stížnost k ESLP, v níž namítal porušení práva na nestranný soud dle čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁶⁵

ESLP ve své judikatuře zformuloval kritéria pro posouzení, zda je soudce v konkrétním případě podjatý. Tyto kritéria se rozlišují na subjektivní a objektivní test nestrannosti.¹⁶⁶ „*Subjektivní test nestrannosti vychází z vyvratitelné domněnky nestrannosti soudce, jinak řečeno soudce je pokládán za nestranného, dokud nejsou dány subjektivní, k jeho osobnosti se vztahující, důvody shledat jej podjatým.*“¹⁶⁷ Rozhodující je tedy osobní vnímání případu ze strany soudce. Objektivní test nestrannosti vychází z legitimního očekávání stran řízení, že soudce bude nestranný. Při hodnocení objektivní nestrannosti se posuzuje, zda objektivně existující okolnosti, které zakládají pochybnost o nestrannosti soudce.¹⁶⁸ Toto objektivní kritérium je hodnoceno optikou průměrného a rozumného pozorovatele. Byla-li vznesena odůvodněná námitka, že soudce není objektivně nestranný, dochází k presumpci, že je podjatý. Státní orgány musí prokázat opak.¹⁶⁹

ESLP dospěl k závěru, že ve věci stěžovatele došlo k porušení objektivní nestrannosti z následujících důvodů. Soudce M. V. uložil stěžovateli pořádkovou pokutu v nejvyšší možné výši pro urážku soudu a varoval stěžovatele, že příště by jeho jednání mohlo být posouzeno jako trestný čin. Soudce M. V. považoval chování stěžovatele za osobní, cítil se uražen a nedokázal si udržet potřebný odstup. Stěžovatel také podal proti soudci M. V. žalobu na ochranu osobnosti. Řízení o žalobě na ochranu osobnosti a odvolací trestní řízení probíhala současně. Tento stav mohl zapříčinit důvodné obavy stěžovatele, že k němu M. V. cítí nepřátelský vztah. Během rozhodování vrchního soudu o druhé námitce podjatosti, soudce M.

---

¹⁶¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2000, sp. zn. III. ÚS 340/2000.

¹⁶² Chmelíř proti ČR..., body 18-28.

¹⁶³ Tamtéž, body 13-16.

¹⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 1. 2001, sp. zn. II ÚS 707/2000.

¹⁶⁵ Chmelíř proti ČR..., bod 40.

¹⁶⁶ KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu ..., str. 526.

¹⁶⁷ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces...*, str. 172.

¹⁶⁸ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 125.

¹⁶⁹ KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu..., str. 527.

V. nesdělil žádné formální argumenty, které by stěžovatele zbavily obav o jeho možné podjatosti. Čl. 6 odst. 1 EÚLP byl porušen.¹⁷⁰

3. 4. Přístup k soudu

3. 4. 1. Případ Janyr a ostatní.

K ESLP byly podány tři samostatné stížnosti, které směřovaly proti ČR. Stěžovatelé byli pan Janyr, pan Lučivňák a pan Záleský.¹⁷¹

Stěžovatelé byli prvostupňovým i druhostupňovým soudem shledáni vinnými z různých trestných činů. Všichni stěžovatelé podali dovolání k NS. Dovolání stěžovatele Janyra bylo částečně zamítnuto a částečně odmítnuto. Dovolání stěžovatelů Lučivňáka a Záleského byla v celém rozsahu odmítnuta. NS dovolání odmítl z důvodu neuplatnění žádného ze zákonných dovolacích důvodů. Následně stěžovatelé podali ústavní stížnosti.¹⁷² Ústavní stížnost stěžovatele Janyra byla částečně odmítnuta pro opožděnost. Ústavní stížnosti stěžovatelů Lučivňáka a Záleského byly odmítnuty pro opožděnost v celém rozsahu.¹⁷³ Ve všech případech ÚS uvedl, že dovolání není posledním opravným prostředkem, pokud stěžovatel neuplatní jeden z dovolacích důvodů, které jsou stanoveny v TR. Stěžovatelé měli podat ústavní stížnosti ve lhůtě šedesáti dnů od doručení rozhodnutí o odvolání.¹⁷⁴

Na základě čl. 42 odst. 1 Jednacího řádu ESLP byly výše uvedené stížnosti spojeny a před ESLP projednány společně.¹⁷⁵ Stěžovatelé namítali, že jim byl odepřen přístup k soudu, neboť ÚS odmítl jejich ústavní stížnosti či části jejich ústavních stížností jako opožděné. Stěžovatelé měli za to, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁷⁶

ESLP kritizoval ÚS za to, že bez bližšího upřesnění došel k závěru, že dovolání stěžovatelů nebylo posledním procesním prostředkem nápravy a ústavní stížnosti měly být podány ve lhůtě šedesáti dnů od doručení rozhodnutí o odvolání. Takový závěr ÚS znamená, že si každý dovolatel musí vyhodnotit, jakým směrem se budou ubírat úvahy NS. Pokud by se dovolatel domníval, že uplatňuje jeden z dovolacích důvodů, ale mýlil by se, přišlo by mu

¹⁷⁰ Chmelíř proti ČR..., body 58-70.

¹⁷¹ Janyr a ostatní proti České republice, rozsudek ze dne 13. 10. 2011, stížnosti č. 12579/06, 19007/10 a 34812/10, bod 1.

¹⁷² Janyr a ostatní proti ČR..., body 7-28.

¹⁷³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 329/05; usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 1007/09; usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. III. ÚS 3050/09.

¹⁷⁴ Janyr a ostatní proti ČR..., body 7-28.

¹⁷⁵ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Rules of Court*. [online]. echr.coe.int [cit. 30. 7. 2019]. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Rules_Court_ENG.pdf>.

¹⁷⁶ Janyr a ostatní proti ČR..., body 41-42.

to v konečném důsledku k tíži, protože by zmeškal lhůtu pro podání ústavní stížnosti. ESLP uvedl konkrétní usnesení,¹⁷⁷ ve kterých ÚS považoval dovolání za poslední procesní prostředek nápravy v rámci trestního řízení. Tyto rozhodnutí poukázaly na skutečnost, že různé senáty ÚS mají na danou problematiku rozdílné názory. Z výše uvedených rozhodnutí je také zřejmé, že ÚS je oprávněn přezkoumat ústavní stížnost bez ohledu na to, jak předtím ve věci rozhodl dovolací soud. ESLP již dříve poznamenal, že úlohou NS a ÚS je odstraňovat rozpory v judikatuře a určovat výklad práva. ÚS je povinen zajistit, aby byla jeho rozhodovací praxe předvídatelná. ESLP shledal, že rozhodnutí ÚS zabránilo stěžovatelům, aby se domohly věcného přezkumu svých ústavních stížností v celém rozsahu. Došlo k porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP.¹⁷⁸

3. 5. Spravedlivost řízení jako celek

3. 5. 1. Případ Kinský

Stěžovatel podal u českých soudů několik civilních žalob na určení vlastnictví. V žalobách se domáhal navrácení majetku, který mu byl zabaven po druhé světové válce.¹⁷⁹ V roce 2004 zřídila Policie ČR zvláštní vyšetřovací tým s názvem „Majetek“, který měl za úkol prověřovat podezření ohledně neoprávněného vydání majetku ČR. Stěžovatel a jeho právní zástupce byli zvláštním vyšetřovacím týmem také prověřováni. Stěžovatel se měl údajně domáhat získání majetku ČR podvodným jednáním v rámci civilního řízení. V průběhu prověřování si policie vyžádala zprávu o souhrnné částce majetku, který stěžovatel v civilních žalobách nárokoval od Okresního soudu v Děčíně. Na žádost policie bylo poté soudem nařízeno zjišťování informací o provozu dvou telefonických linek právního zástupce stěžovatele. Policie sledovala údaje o telekomunikačním provozu. Obsah hovorů nebyl odposloucháván. V dubnu 2006 byla věc stěžovatele a jeho právního zástupce policií odložena, protože nebyly zjištěny skutečnosti, které by nasvědčovaly spáchání trestného činu. Stěžovatel i jeho advokát tvrdili, že se o prověřování policie dozvěděli náhodně v červnu 2006. Advokát stěžovatele podal ústavní stížnost, v níž namítal, že bylo porušeno právo na důvěrnou komunikaci mezi ním a jeho klientem. ÚS ústavní stížnosti vyhověl, příkaz

---

¹⁷⁷ ESLP výslovně v rozsudku Janyr a ostatní proti ČR uvádí, že se jedná o tyto usnesení ÚS: sp. zn. III. ÚS 496/03, sp. zn. I. ÚS 527/04 a sp. zn. IV. ÚS 2413/08.

¹⁷⁸ Janyr a ostatní proti ČR..., body 51-56.

¹⁷⁹ Kinský proti České republice, rozsudek ze dne 9. 2. 2012, č. 42856/06, bod 6.

o zjišťování údajů o provozu telefonických linek zrušil a všechny nashromážděné údaje byly zničeny.¹⁸⁰

Stěžovatel před ESLP namítal, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces jako celek, tedy v civilním i v trestním řízení. Stěžovatel sice podal ústavní stížnost, ta se ovšem týkala pouze porušení práva na spravedlivý proces v civilním řízení. Trestní řízení nemohl napadnout ústavní stížností, neboť o něm té době nevěděl. Vláda argumentovala tím, že stěžovatel mohl podat novou ústavní stížnost, jakmile se o trestním řízení dozvěděl. ESLP však s ohledem na svou dřívější judikaturu konstatoval, že stěžovatel byl povinen vyčerpat jen ty opravné prostředky, které se zdály jako jisté, nikoliv jen teoretické. S ohledem na dřívější argumentaci ÚS, měl ESLP za to, že taková ústavní stížnost by pravděpodobně nebyla úspěšná.¹⁸¹ To potvrzuje i skutečnost, že stěžovatel nakonec podal ústavní stížnost, ve které namítal porušení práva na spravedlivý proces v trestním řízení a ÚS ji odmítl jako zjevně neopodstatněnou.¹⁸²

Stěžovatel před ESLP tvrdil, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces mimo jiné tím, že stát proti stěžovateli a jeho advokátovi zahájil trestní řízení ve chvíli, kdy probíhalo civilní řízení, ve kterém stát vystupoval jako žalovaný. Všechny informace, získané v rámci trestního řízení, mohl stát uplatnit v civilním řízení proti stěžovateli. Dle své ustálené judikatury může ESLP konstatovat porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP i v případech, kdy by dílčí procesní pochybení nezpůsobily porušení práva na spravedlivý proces, ovšem v souhrnu by zapříčinily, že řízení nebylo spravedlivé jako celek. A k tomu u stěžovatele došlo. ESLP se zabýval všemi jednotlivými námitkami stěžovatele.¹⁸³

V rámci posuzovaného trestního řízení ESLP hodnotil dodržení zásady rovnosti zbraní. Všechny aktivity policie v rámci trestního řízení vedly ke zjištění o tom, které důkazy může stěžovatel v civilním řízení použít. Policie tak znala reálnou pozici stěžovatele v rámci občanskoprávního řízení a mohla odhadnout, které procesní úkony udělá. ESLP shledal, že došlo k pokusu kriminalizovat výkon práv stěžovatele v civilním řízení. Situace byla o to závažnější, že v daném civilním řízení byl stát žalovanou stranou. ESLP nemohl vyloučit, že trestní řízení neovlivnilo civilní řízení. Policie si navíc vyžádala informace přímo od Okresního soudu v Děčíně, kde probíhalo civilní řízení stěžovatele. Trestní řízení proti stěžovateli a jeho právnímu zástupci trvalo dva roky a bylo značně intenzivní. Ve světle

---

¹⁸⁰ Tamtéž, body 27-36.

¹⁸¹ Tamtéž, body 54-59.

¹⁸² Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 99/09.

¹⁸³ Kinský proti ČR..., body 81-83.

nepřiměřenou délkou řízení je nutné uplatnit u Ministerstva spravedlnosti ČR.¹⁹¹ V případě, že nároku nebude vyhověno, stěžovatel se musí obrátit na obecné soudy a napadnout rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ČR. Poté, co rozhodnutí obecného soudu nabyde právní moci, může stěžovatel podat stížnost k ESLP.¹⁹²

Trestní řízení, ve kterých ESLP konstatoval nepřiměřenou délku trestního řízení, byly ze Severočeského kraje, Středočeského kraje, Severomoravského kraje, Hlavního města Prahy a Západočeského kraje. Je možné, že v těchto krajích není dostatečné obsazení soudů, je zde vyšší počet spáchaných trestných činů nebo větší liknavost orgánů činných v trestním řízení. Nicméně všechny tyto možné příčiny jsou z pohledu ESLP irelevantní.

Druhým nejčastěji porušeným komponentem práva na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 odst. 1 EÚLP je zásada kontradiktornosti řízení. Všechny výše uvedené případy spojuje skutečnost, že k porušení zásady kontradiktornosti došlo tím, že ÚS stěžovatelům nezaslal vyjádření ostatních účastníků v řízeních před ÚS a jejich ústavní stížnosti odmítl jako zjevně neopodstatněné. Povinnost seznámit stěžovatele s vyjádřením ostatních účastníků řízení pro ÚS nevyplývá ze zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů ani ze zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, který je dle § 63 ZÚS používán subsidiárně. Tato povinnost vyplývá ze zásady kontradiktornosti jako takové. Ze všech stěžovatelů, u kterých byla porušena zásada kontradiktornosti řízení, využil práva podat návrh na obnovu řízení před ÚS za splnění podmínek stanovených v § 119 ZÚS pouze pan Janyr. Jeho návrh byl povolen a usnesení ÚS o odmítnutí stěžovateli ústavní stížnosti pro zjevnou neopodstatněnost ze dne 6. března 2008, sp. zn. III. ÚS 209/06 bylo zrušeno.¹⁹³ V obnoveném řízení byla ústavní stížnost stěžovatele opět odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.¹⁹⁴

Právo na nestranný soud, právo na přístup k soudu a právo na spravedlivost řízení jako celek byly komponenty čl. 6 odst. 1 EÚLP, které ČR v rámci trestního řízení z pohledu ESLP doposud porušila jen jednou. Jedná se tedy o excesy, které nevystihují dlouhodobou práci českých státních orgánů.

V případě stěžovatele Chmelíře se domnívám, že nebyl důvod pro udělení pořádkové pokuty a pro upozornění o možném posouzení jeho jednání jako trestného činu. Soudce musí

---

¹⁹¹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹² KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu..., str. 563.

¹⁹³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. 2014.

¹⁹⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 20/14.

mít při výkonu svého povolání určitý nadhled a být profesionální. Tvrzení pana Chmelíře o milostném poměru se jej nemělo dotknout.

V případě Janyr a spol. se jednalo o tři samostatné stížnosti, které ESLP spojil a rozhodl o nich společně. Proto na stížnosti výše uvedených stěžovatelů nahlížím jako na jeden případ. K odůvodnění rozhodnutí ESLP je nutné uvést, že dle § 265d odst. 2 TŘ je možné podat dovolání jen skrze obhájce. Obviněný není sám schopen posoudit, zda dovolání bude úspěšné a neměl by být za to znevýhodněn.

V případě stěžovatele Kinského není z popisu okolností případu v rozsudku ESLP zřejmé, které konkrétní skutečnosti vedly státní orgány k zahájení trestního řízení proti stěžovateli a jeho právnímu zástupci. ESLP ve svém odůvodnění rozhodnutí uvedl, že došlo k pokusu kriminalizovat výkon práv, které stěžovatel uplatnil v rámci civilního řízení. Skutečnost, že stěžovatel podal několik civilních žalob na určení vlastnictví, nemůže být důvodem, proto aby byl prověřován ze strany policie. Pokud český právní řád umožňuje podat žalobu na určení vlastnictví, má každý právo domáhat se prostřednictvím takové žaloby svých domnělých práv.

4. Principy zakotvené v čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP

V této kapitole rozeberu jednotlivé komponenty práva na spravedlivý proces z hlediska čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP.

4. 1. Čl. 6 odst. 2 EÚLP

V čl. 6 odst. 2 EÚLP je zakotvena **zásada presumpce nevinny**, která znamená, že se na obviněného musí nahlížet jako na nevinného do doby, než bude jeho vina zákonným způsobem prokázána. Povinnost dodržovat tuto zásadu se vztahuje na všechny státní orgány.¹⁹⁵

V čl. 6 odst. 2 EÚLP není uvedeno, že presumpce nevinny končí odsuzujícím pravomocným rozsudkem. Je tomu tak s ohledem na právní řády smluvních států, ve kterých trestní řízení končí uznáním viny.¹⁹⁶ V českém právním řádu presumpce nevinny zaniká pravomocným odsuzujícím rozsudkem, proto se tato zásada uplatní v řízení o řádných opravných prostředcích, ale nikoliv v řízení o mimořádných opravných prostředcích.¹⁹⁷

ESLP ve své judikatuře hovoří o zásadě *in dubio pro reo*. Jedná se o specifický výraz zásady presumpce nevinny a ukládá soudcům povinnost nevycházet z předpojatého přesvědčení, že obviněný spáchal čin, který mu obžaloba klade za vinu, dokud vina nebude vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Zásada *in dubio pro reo* dále stanovuje, že na obžalobě leží důkazní břemeno ohledně prokázání viny a jestliže vzniknou v průběhu trestního řízení pochybnosti, musí být využity ve prospěch obviněného.¹⁹⁸

V rozporu s presumpcí nevinny není, pokud dojde ze zákonných důvodů a v souladu se zákonem k nasazení pout, zadržení či uvalení vazby.¹⁹⁹ ESLP nicméně k vazbě uvedl, že *„trvání vazby je odůvodněno, jen když konkrétní okolnosti ukazují na skutečnou existenci veřejného zájmu, který navzdory presumpci nevinny převažuje nad požadavkem respektování osobní svobody.“*²⁰⁰

---

¹⁹⁵ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 792.

¹⁹⁶ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 175.

¹⁹⁷ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces...*, str. 327.

¹⁹⁸ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 789.

¹⁹⁹ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces...*, str. 338.

²⁰⁰ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 180.

4. 2. Čl. 6 odst. 3 EÚLP

Čl. 6 odst. 3 EÚLP obsahuje **minimální výčet různých práv**, které reagují na rozličné procesní situace trestního řízení a které zabezpečují či alespoň přispívají ke spravedlnosti trestního řízení. Všechny komponenty práva na spravedlivý proces zakotvené v čl. 6 odst. 3 EÚLP je nutné vykládat ve světle obecně kladených požadavků na spravedlivé projednání věci dle čl. 6 odst. 1 EÚLP a také v kontextu ostatních zaručených práv v čl. 6 odst. 3 EÚLP.²⁰¹

4. 2. 1. Právo být seznámen s povahou a důvodem obvinění

Čl. 6 odst. 3 písm. a) EÚLP zaručuje každému obviněnému **„být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu.“**

Požadavek seznámit obviněného neprodleně s povahou a důvodem obviněním znamená, že obviněný musí mít dostatek času k přípravě své obhajoby. Obvinění musí být v souladu s hmotněprávními i procesněprávními požadavky dle vnitrostátního právního řádu.²⁰² Obviněný musí rozumět jazyku, ve které bylo vyhotoveno obvinění. Pokud obviněný namítne, že nerozumí danému jazyku, musí na to státní orgány adekvátně reagovat a zajistit, aby byl naplněn čl. 6 odst. 3 EÚLP.²⁰³

Povahou obvinění se rozumí *„právní kvalifikace (...) skutku.“*²⁰⁴ Pokud se povaha obvinění změní a dojde k překvalifikování skutku v průběhu trestního řízení, musí na to být obviněný včas a řádně upozorněn, aby mohl na změnu reagovat.²⁰⁵

Důvod obvinění je *„skutek sám, tedy činy, kterých se měl obviněný dopustit a pro něž je stíhán.“*²⁰⁶

Dodržení práva na spravedlivý proces je nutné zkoumat z hlediska řízení jako celku. Pokud obviněný neměl možnost reagovat na změnu skutku či právní kvalifikace, lze toto pochybení napravit v rámci řízení o opravných prostředcích.²⁰⁷

---

²⁰¹ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 787.

²⁰² Tamtéž, str. 796.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 160 až 161.

²⁰⁵ Tamtéž, str. 161.

²⁰⁶ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces...*, str. 358.

²⁰⁷ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 799.

4. 2. 2. Právo na přiměřený čas a možnost k přípravě obhajoby

V čl. 6 odst. 3 písm. b) EÚLP je zakotveno právo obviněného „*mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby.*“

Čl. 6 odst. 3 písm. b) EÚLP obsahuje požadavek, aby měl obviněný příležitost uspořádat příhodným způsobem argumenty na svou obhajobu²⁰⁸ a mohl se seznámit s dosavadními výsledky vyšetřování a s obžalobou.²⁰⁹ Poté musí mít obviněný možnost uplatnit argumenty na svou obhajobu v řízení před soudem.²¹⁰

Přiměřený čas k přípravě obhajoby je nutné chápat jako řadu jednotlivých lhůt, které začínají běžet vždy od chvíle, kdy měl obviněný v procesu na něco reagovat, anebo kdy měl právo učinit určitý procesní úkon.²¹¹

Právo na možnost k přípravě obhajoby v sobě zahrnuje přístup obviněného k jeho obhájci. I osoby omezené na svobodě mají právo na přístup k obhájci. Obviněný, který je omezen na svobodě, musí mít prostor pro nesledovanou a neodposlouchávanou komunikaci se svým obhájcem za účelem přípravy obhajoby. Omezení takové komunikace lze jen ve výjimečných případech.²¹²

4. 2. 3. Právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce

Čl. 6 odst. 3 písm. c) EÚLP je složen ze tří dílčích práv. Prvním z nich je **právo hájit se osobně**. V zásadě se obviněný může rozhodnout, zda se bude obhajovat sám, anebo zda se obrátí na obhájce.²¹³ Právo hájit se sám není absolutní právo. Vyžadují-li to zájmy spravedlnosti, soud rozhodne, že obviněný musí mít obhájce. Děje se tak pomocí institutu nutné obhajoby.²¹⁴ Nutná obhajoba je v podmínkách českého právního řádu upravena v TŘ. Jestliže si v rámci nutné obhajoby obviněný ve stanoveném čase obhájce nezvolí, soud mu obhájce postupem dle TŘ ustanoví.

Druhým dílčím právem je **právo obviněného vybrat si svého obhájce a nechat se jím zastupovat**.²¹⁵ Dle § 35 odst. 1 TŘ může být obhájcem v trestním řízení jen advokát, který se za určitých podmínek může dát zastoupit koncipientem. Aby bylo řízení spravedlivé,

²⁰⁸ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 800.

²⁰⁹ KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu ..., str. 549.

²¹⁰ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 800.

²¹¹ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*..., str. 162.

²¹² MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*..., str. 367.

²¹³ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 803.

²¹⁴ Tamtéž, str. 804.

²¹⁵ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 806.

musí mít obviněný možnost nechat si pomoc od svého obhájce již v raných fázích trestního řízení.²¹⁶

Třetí dílčí právo je **právo na bezplatnou právní pomoc**, které náleží obviněnému za splnění dvou kumulativních podmínek. První podmínkou je, že obviněný nemá dostatek finančních prostředků na zaplacení obhájce. Tato podmínka se posuzuje v okamžiku rozhodování o přiznání bezplatné právní pomoci. Druhá přístupující podmínka stanoví, že musí být v zájmu spravedlnosti, aby byl obviněnému poskytnut obhájce.²¹⁷ Druhou podmínkou je nutné sledovat po celou dobu trestního řízení. Ukáže-li se v průběhu řízení, že je případ složitější, než se na začátku zdálo, musí soud přehodnotit své původní stanovisko a obhájce obviněnému ustanovit.²¹⁸ Při hodnocení naplnění zájmů spravedlnosti státní orgány přihlíží zejména k závažnosti činu, sankci, která za tento čin hrozí či schopnosti obviněného obhajovat se samostatně.²¹⁹ ESLP nedává obviněnému možnost, aby si sám vybral, kdo mu bude ustanoven jako obhájce v rámci práva na bezplatnou právní pomoc. Je-li proto však zvláštní důvod, má být k jeho přání přihlédnuto. Tímto zvláštním důvodem může být například skutečnost, že obviněný a advokát mluví stejným jazykem.²²⁰

4. 2. 4. Právo na vyslýchání svědků

Čl. 6 odst. 3 písm. d) EÚLP se skládá ze dvou samostatných práv. První právo je „*vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě*“. Druhé právo je „*dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě*.“

U **práva na předvolání a výslech svědků ve prospěch obviněného** soud nemusí předvolat a vyslechnout každého svědka, kterého obviněný označí. Výchozím bodem je nastolení rovnosti zbraní mezi obhajobou a obžalobou.²²¹ „*Návrh na výslech svědka má být posuzován měřítkem užitečnosti tohoto důkazu.*“²²² Jestliže se soud rozhodne návrhu obhajoby na předvolání svědka nevyhovět, musí to náležitě odůvodnit.²²³ U každého svědka, kterého soud předvolá, musí státní orgány využít všech dostupných prostředků, aby zajistily jeho účast na soudním jednání.²²⁴

²¹⁶ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 806.

²¹⁷ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 809.

²¹⁸ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*..., str. 386.

²¹⁹ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 810.

²²⁰ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*..., str. 387.

²²¹ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 814.

²²² Tamtéž.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*..., str. 405.

Právo na výslech svědků proti sobě znamená, že obviněný musí mít „*přiměřenou a dostatečnou možnost zpochybnit výpověď a vyslechnout svědka, který vypovídá v jeho neprospěch, a to během jeho výpovědi nebo později.*“²²⁵ Všechny důkazy, a proto i výslechy svědků, mají být zásadně prováděny během veřejného jednání a za přítomnosti obviněného, aby byla naplněna zásada kontradiktornosti.²²⁶ Soud může přečíst protokol o výpovědi svědka během hlavního líčení, pokud zůstanou zachována práva obhajoby. Práva obhajoby jsou omezena zejména tehdy, pokud je obviněný odsouzen výlučně nebo v rozhodující míře na základě výpovědi svědka, kterého neměl možnost vyslechnout v žádné fázi řízení.²²⁷ „Slovo „**rozhodující**“ by mělo být vykládáno úzce tak, že označuje důkaz tak významný nebo důležitý, že jej lze pravděpodobně považovat za určující pro výsledek řízení (...).“²²⁸ „Tam, kde výpověď svědka, kterého obhajoba neměla možnost vyslechnout, je podepřena dalšími důkazy, bude rozhodující povaha sporného důkazu záviset na síle těchto podpůrných důkazů: čím budou podpůrné důkazy silnější, tím méně pravděpodobné bude, že sporný důkaz bude namísto považovat za rozhodující.“²²⁹ ESLP se v rozsudku Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království podrobně vyjádřil k podmínkám, které musí být splněny, aby mohlo dojít k odsouzení obviněného na základě výpovědi svědka, kterého nemohl v žádné fázi řízení vyslechnout.²³⁰ Tyto podmínky budou rozebrány níže u rozboru rozsudků ESLP, ve kterých bylo shledáno, že ČR porušila čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP v průběhu trestního řízení.

Pojem svědek vykládá ESLP autonomně.²³¹ Za svědka ESLP považuje osobu, která vypovídá jako svědek před soudem.²³² Svědkem může být i spoluobviněný nebo osoba, „*která sice před soudem nevypovídala, ale jejíž výpověď (nejčastěji z přípravného řízení) patří mezi důkazy (...).*“²³³ Tím je myšlena například osoba, která vypovídala jako podezřelý či poškozený nebo osoba, která se účastnila rekognice nebo konfrontace během přípravného řízení.²³⁴ Je-li dán vážný důvod, bude dostačující, když svědka vyslechne obhájce obviněného, bez současné přítomnosti obviněného. Za vážný důvod lze považovat například ochrana svědka či nevhodné chování obviněného.²³⁵

²²⁵ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 816.

²²⁶ Tamtéž, str. 815.

²²⁷ Tamtéž, str. 817.

²²⁸ Tamtéž, str. 818.

²²⁹ Tamtéž

²³⁰ Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království ze dne 20. 1. 2009, č. 26766/05 a 22228/06.

²³¹ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 811.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ KOPA, Martin. Procesní práva – právo na právní ochranu..., str. 550.

²³⁵ KMEC, Jiří. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 812.

4. 2. 5. Právo na bezplatnou pomoc tlumočníka

Čl. 6 odst. 3 písm. e) EÚLP stanovuje, že každý obviněný má **právo na bezplatnou pomoc tlumočníka, pokud „nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“** Obviněný má právo na bezplatnou pomoc tlumočníka nejen během soudního jednání, ale také v průběhu přípravného řízení, rozhodování o vazbě či v rámci řízení o opravném prostředku.²³⁶

Práva na tlumočníka se obviněný může vzdát. Vzdání se práva však obviněný musí učinit sám. Jeho obhájce za něj takové rozhodnutí nemůže udělat. Je to také primárně obviněný, kdo žádá o bezplatnou pomoc tlumočníka. Pokud obviněný nepožádá o bezplatnou pomoc tlumočníka, ale soudu se bude jevit účast tlumočníka jako potřebná, musí obviněného na jeho právo upozornit.²³⁷

4.3. Dílčí závěr

Trestní řízení je velký zásah do života každého obviněného. Proto bylo nutné zakotvit v EÚLP záruky, které budou garantovat spravedlnost trestního procesu.

Odstavec čl. 6 odst. 2 EÚLP je napsán velmi stručně. ESLP však vytvořil k zásadě presumpce nevinny bohatou judikaturu, která smluvním státům dává výklad této zásady. V podmínkách českého právního řádu byla zásada presumpce nevinny zakotvena v LZPS i v TR.

Odstavec čl. 6 odst. 3 EÚLP obsahuje výčet minimálních práv, který musí mít každý obviněný. Judikatura ESLP k čl. 6 odst. 3 EÚLP je natolik rozsáhlá, že by vystačila na samotné téma odborné publikace. Některá dílčí práva na spravedlivý proces, uvedená v čl. 6 odst. 3 EÚLP, jsou zakotvena i v LZPS, jiná zůstávají jen v EÚLP. Na zákonné úrovni rozpracovává tyto dílčí práva TR.

---

²³⁶ REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo...*, str. 170.

²³⁷ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces...*, str. 407.

5. Rozsudky ESLP, kde ČR porušila čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP v trestních věcech

V této kapitole se zaměřím na druhou výzkumnou otázku z hlediska čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP. Pomocí analýzy zjistím, které konkrétní komponenty čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP ČR v trestních řízeních porušila. Dále zjistím, zda byly tyto dílčí komponenty porušeny opakovaně, anebo zda se jednalo o individuální excesy. O čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP budu pojednávat společně, neboť z předběžného prostudování jednotlivých rozsudků vyplynulo, že čl. 6 odst. 2 EÚLP byl porušen pouze v jednom případě. Navíc byl porušen společně s dalšími odstavci čl. 6 EÚLP. Pomocí syntézy se pokusím spojit poznatky získané z analýzy a dospět k novým závěrům.

5. 1. Kontradiktornost řízení ve spojení s právem na výslech svědků

5. 1. 1. Případ Balšán

Dne 12. června 2000 v ranních hodinách byl na policejní stanici vyslýchán obviněný L. Š. Během své výpovědi osobu stěžovatele nezmínil. Výpověď se konala bez přítomnosti obhájkyne L. Š., neboť ta se omluvila z pracovních důvodů a L. Š. souhlasil s její nepřítomností. V odpoledních hodinách stejného dne se L. Š. rozhodl doplnit svou výpověď. Vyšetřovatel to vyhodnotil tak, že se nejedná o novou výpověď, nýbrž o pokračování původní výpovědi. Proto o tom neinformoval právní zástupkyni L. Š. Ve druhé výpovědi L. Š. uvedl, že čin, který je mu kladen za vinu, spáchal společně se stěžovatelem. Následně byl stěžovatel obviněn z trestného činu podvodu ve spolupachatelství s L. Š. Právní zástupce stěžovatele navrhl další výslech L. Š., ten však využil práva nevypovídat. Na oba spoluobviněné byla podána obžaloba. L. Š. se rozhodl, že během hlavního líčení nebude nevypovídat. Proto prvostupňový soud přistoupil ke čtení protokolů o výpovědích, které L. Š. učinil před vyšetřovatelem. Obhájci obou spoluobžalovaných ve svých závěrečných řečech shodně uváděli, že došlo k porušení práva na obhajobu, neboť právní zástupkyně L. Š. měla být informovaná o konání druhé výpovědi svého klienta. Z tohoto důvodu se jednalo o nepřipustný důkaz. Navíc vyvstala otázka, která ze dvou výpovědí L. Š. byla pravdivá. Spoluobžalovaní byli uznáni vinnými z trestného činu podvodu. K odsouzení stěžovatele

došlo na základě druhé výpovědi L. Š. z přípravného řízení a na základě několika dalších písemných důkazů, které se vztahovaly k aktivitám L. Š. Stěžovatel i L. Š. podali odvolání.²³⁸

Odvolání stěžovatele bylo vyloučeno k samostatnému projednání. Mezitím bylo odvolání L. Š. zamítnuto. Během řízení o odvolání stěžovatel navrhl, aby byl učiněn výslech L. Š. Návrhu nebylo vyhověno a odvolání bylo zamítnuto. Následně stěžovatel podal ústavní stížnost, ve které namítal porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP, neboť neměl možnost vyslechnout L. Š.²³⁹ Ústavní stížnost byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost dne 13. listopadu 2001.²⁴⁰

ESLP na začátku odůvodnění svého rozhodnutí připomněl, že dle rozsudku *Lüdi proti Švýcarsku*²⁴¹ v zájmu zachování zásady kontradiktornosti mají být všechny důkazy provedeny během veřejného jednání za přítomnosti obviněného. Z této zásady mohou být připuštěny výjimky. Nicméně použití těchto výjimek nesmí ohrozit právo na obhajobu. Právo na obhajobu je ohroženo v momentě, kdy je obviněný odsouzen výlučně nebo v rozhodující míře na základě výpovědi svědka, kterého nemohl vyslechnout v žádné fázi řízení. Obviněného je možné odsoudit na základě výpovědi svědka, které obhajoba nemohla v přípravném řízení ani v řízení před soudem vyslechnout pouze za splnění dvou podmínek. Zaprvé, jestliže konfrontace nemohla proběhnout, protože svědka nebylo možné nalézt, musí státní orgány prokázat, že svědka aktivně hledaly. Zadruhé, sporná výpověď svědka nesmí být jediným důkazem viny.²⁴²

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že neprovedení konfrontace L. Š. nebylo zapříčiněno tím, že by státní orgány nemohly L. Š. nalézt. Konfrontace nebyla provedena z důvodu objektivní překážky, protože L. Š. využil práva nevypovídat. Tato skutečnost však nesmí zbavit stěžovatele práva na přezkoumání všech důkazů, které poukazují na jeho vinu. ESLP uvedl, že nebyl žádný důvod, aby odvolací soud nevyhověl návrhu stěžovatele na výslech L. Š., protože L. Š. již byl pravomocně odsouzen. ESLP kritizoval státní orgány za to, že aktivně nehledaly další důkazy, které by spolehlivě prokázaly vinnu stěžovatele. Z těchto důvodů byl čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP porušen.²⁴³

---

²³⁸ Balšán proti České republice, rozsudek ze dne 18. 7. 2006, č. 1993/02, body 9-14.

²³⁹ Tamtéž, body 15-18.

²⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. I. ÚS 131/01.

²⁴¹ *Lüdi proti Švýcarsku*, rozsudek ze dne 15. 6. 1992, č. 12433/86, bod 47.

²⁴² Balšán proti ČR, ...bod 30.

²⁴³ Tamtéž, body 32-35.

5. 1. 2. Případ Breukhoven

Stěžovatel vlastnil v ČR noční podnik. Policie začala stěžovatele vyšetřovat pro podezření, že v nočním podniku nutil ženy k prostituci. Vyšetřovatel vyslechl pět žen původem z Rumunska, které v podniku pracovaly. Výsledky žen se uskutečnily jako neodkladné úkony, protože ženy měly v úmyslu z ČR odcestovat a již se nevrátit. Stěžovatel ani jeho obhájce o výsledku žen nevěděli, jelikož stěžovatel v té době ještě nebyl obviněn. Tři z pěti žen uvedly, že je stěžovatel nalákal do ČR pod záminkou, že budou pracovat jako barmanky. Po příjezdu jim zabavil cestovní pasy a nutil je k prostituci pod pohrůžkou ublížení jejich rodinám.²⁴⁴

Následně byl stěžovatel obviněn z trestných činů obchodování s lidmi a kuplířství. O několik měsíců později vyšetřovatel vyslechl další svědkyni. Ta vypověděla, že byla nalákána do ČR pod příslibem stěžovatele, že bude pracovat v kuchyni. V ČR jí stěžovatel sdělil, že bude pracovat jako prostitutka. Ona s tím souhlasila, neboť měla ze stěžovatele strach. Obhájce stěžovatele byl tomuto výsledku přítomen a nevznesl žádné otázky. Během hlavního líčení došlo k výsledku několika svědků. Pouze jeden ze svědků připustil, že v podniku docházelo k prostituci. Manželka tohoto svědka pracovala v podniku stěžovatele jako prostitutka. Svědek uvedl, že stěžovatel měl cestovní pas jeho manželky a vydal jí ho až poté, co mu pohrozila, že zavolá policii. Dále byla přečtena policejní zpráva z prohlídky nočního podniku. Ve zprávě bylo uvedeno, že cestovní pasy žen byly uloženy v uzamčené zásuvce.²⁴⁵

Prvostupňový soud zamítl stěžovatelovu žádost, aby byly k soudu předvolány všechny ženy, jejichž výsledky byly provedeny jako neodkladné úkony. Soud odůvodnil zamítavé rozhodnutí tím, že předvolání žen nebylo potřebné. Výsledky žen byly provedeny v souladu s TŘ a jejich výpovědi tak bylo možné přečíst během hlavního líčení. Stěžovatel byl uznán vinným z trestných činů obchodování s lidmi, kuplířství a kořistění z prostituce. Stěžovatel podal odvolání, které bylo zamítnuto. Poté podal dovolání, které bylo odmítnuto. Následně podal ústavní stížnost, ve které namítal, že byl odsouzen pouze na základě výpovědí svědků, které nemohl vyslechnout v žádné fázi řízení.²⁴⁶ Ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.²⁴⁷ Stěžovatel podal stížnost k ESLP,

---

²⁴⁴ Breukhoven proti České republice, rozsudek ze dne 21. 7. 2011, č. 44438/06, body 6-8.

²⁴⁵ Tamtéž, body 11-19.

²⁴⁶ Tamtéž, body 20-28.

²⁴⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 573/08.

ve které tvrdil, že došlo k porušení jeho práva na výslech svědků proti sobě zakotvené v čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP.²⁴⁸

Stejně jako v případě stěžovatele Balšana, ESLP v odůvodnění tohoto rozsudku nejprve uvedl podmínky pro provádění důkazů během hlavního líčení, aby nedošlo k omezení práv obviněného na výslech svědků proti sobě. Trestné činy týkající se sexuální oblasti jsou pro oběť trýznivé, protože je konfrontována s obžalovaným. Státní orgány musí vyvážit právo obviněného na spravedlivý proces a právo oběti na soukromý život.²⁴⁹

U výslechu tzv. svědka-oběti se ESLP zaměřil na stanovení zvláštních pravidel v trestních řízeních, ve kterých vystupují především oběti znásilnění či jiných sexuálních deliktů.²⁵⁰ Tyto pravidla jsou:

- obviněný či jeho obhájce by měli být u výslechu svědka-oběti přítomni, například prostřednictvím jednosměrného zrcadla či videopřenosu,
- obhajoba by měla mít možnost podat návrhy na doplňující otázky, které by měly být v rámci výslechu svědka-oběti položeny
- výslech svědka-oběti má být zachycen na videokameru, aby bylo možné přehrát záznam během soudního jednání.²⁵¹

Státní orgány sice kromě výše uvedených žen vyslechly několik dalších svědků. Pouze jeden z nich se vyjádřil ohledně nucené prostituce v nočním podniku. Jeho výpověď se vztahovala k vlastní manželce a nezmínil se o tom, že by byla k prostituci nucena. Soud prvního stupně navíc vyhodnotil stěžovatelovu žádost o předvolání žen z Rumunska jako nadbytečnou. Omezil se pouze na konstatování, že v souladu s českým právním řádem lze přečíst protokoly o jejich výpovědích na hlavním líčení. ESLP došel k závěru, že odsouzení stěžovatele bylo založeno výhradně na svědeckých výpovědích žen, které se nezúčastnily řízení před soudem, přičemž obhajoba neměla příležitost výše uvedené ženy v žádné fázi řízení vyslechnout. Státní orgány neprojevíly dostatečnou snahu o vyvážení práv obviněného a obětí. Státní orgány měly učinit kroky, aby obhajoba mohla tyto ženy vyslechnout. Došlo tak porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP.²⁵²

---

²⁴⁸ Breukhoven proti ČR..., bod 35.

²⁴⁹ Tamtéž, bod 45.

²⁵⁰ KMEC, Jirí. Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP)..., str. 829.

²⁵¹ Tamtéž, str. 831.

²⁵² Breukhoven proti ČR,...body 43-58.

5. 1. 3. Případ Tseber

Stěžovatel je ukrajinský státní občan. V roce 2005 byl v nemocnici na území ČR vyslechnut jistý O., též ukrajinský státní občan. Výslech byl učiněn jako neodkladný úkon, neboť O. měl v úmyslu natrvalo odjet z ČR. Během výslechu uvedl, že jej stěžovatel společně s jistým D. navštívil u něj doma a přes polštář jej střelil do nohy. Následně byli stěžovatel a D. obviněni a posléze obžalováni mimo jiné z trestného činu porušování domovní svobody, ublížení na zdraví a neoprávněného držení zbraně. Během hlavního líčení vypovídal znalec z oboru lékařství, který vypracoval znalecký posudek na posouzení zranění, které O. utrpěl. Znalec uvedl, že v okolí rány na noze nebyly zjištěny povýstřelové zplodiny. Dále vypovídala přítelkyně spoluobžalovaného D., která vypověděla, že u stěžovatele viděla zbraň v noci, kdy mělo k činu dojít. Další svědkyní byla bývalá partnerka O., která vypověděla, že stěžovatele zná, ale nikdy u něj neviděla střelnou zbraň. Naopak O. podle ní vlastnil pistol. Uvedla také, že jí O. v minulosti bil, měl četné dluhy a v ČR byl souzen a následně zproštěn obvinění pro trestné činy vraždy a znásilnění.²⁵³

Během celého trestního řízení se státní orgány snažily O. vyhledat a vyslechnout. Bezúspěšně. Proto předseda senátu přistoupil k přečtení protokolu o výpovědi O. z nemocnice postupem dle § 211 odst. 2 TR.²⁵⁴

Soud prvního stupně nakonec uznal stěžovatele vinným. Odvolací soud tento rozsudek zrušil a věc soudu prvního stupně vrátil. V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že pořízení výpovědi O. a přečtení protokolu o jeho výpovědi při hlavním líčení byly provedeny v souladu se zákonem. Vyzval však prvostupňový soud, aby se výpovědí O. zabýval podrobněji. Po opětovném projednání věci před soudem prvního stupně byl stěžovatel znovu uznán vinným, a to na základě výpovědi O., výše uvedeného znaleckého posudku, výpovědi přítelkyně D. a záznamů telefonické komunikace mezi spoluobžalovaným D. a stěžovatelem. Z této komunikace vyplynulo, že se oba spoluobvinění nacházeli poblíž místa, kde měl být O. postřelen. Odvolací soud z velké části potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Stěžovatel podal dovolání, které NS odmítl jako zjevně neopodstatněné. Následně stěžovatel podal ústavní stížnost, která byla dne 8. dubna 2008 odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.^{255/256}

---

²⁵³ Tseber proti České republice, rozsudek ze dne 22. 11. 2012, č. 46203/08, body 1-14.

²⁵⁴ Tamtéž, body 15-22.

²⁵⁵ Tamtéž, body 25-30.

²⁵⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2008, sp. zn. I. ÚS 799/08.

Stěžovatel před ESLP namítal, že byla porušena zásada kontradiktornosti řízení a právo na výslechu svědků dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP, neboť byl odsouzen na základě výpovědi svědka, kterého nemohl v žádné fázi řízení vyslechnout. ESLP nejprve uvedl, že mu nepřísluší hodnotit zákonnost důkazu v kontextu vnitrostátního práva. ESLP musel posoudit, zda byl dán vážný důvod, pro který nemohla obhajoba vyslechnout svědka. Obhajoba neměla příležitost vyslechnout O., protože jej státní orgány nedokázaly nalézt. Tato skutečnost může být vnímána jako dostatečný důvod v případě, že se státní orgány aktivně snažily svědka nalézt. Předseda senátu svědka O. opakovaně předvolal a nařídil i jeho předvedení. Teprve až všechny pokusy o vyhledání selhaly, přistoupil k přečtení protokolu o výpovědi. První podmínka tedy byla splněna.²⁵⁷

Poté bylo nutné rozhodnout, zda výpověď O. představovala pro stěžovatele výlučný nebo rozhodující důkaz o jeho vině.²⁵⁸ Ačkoliv vnitrostátní soud vzal v potaz vícero důkazů, pouze výpověď O. určovala samotný čin a jeho pachatele. Jednalo se tak o rozhodující důkaz viny.²⁵⁹

ESLP musel posoudit, zda státní orgány obhajobě dostatečné vyvážily obtíže, které souvisely s připuštěním výpovědi O. ESLP připomněl, že výslechu O. byl přítomen soudce, který garantoval zákonnost takového výslechu. Soudce sám do výslechu nezasahoval a nemohl ověřit svědkovu věrohodnost. Vláda namítala, že stěžovatel mohl po celou dobu řízení zpochybnit věrohodnost výpovědi O., což stěžovatel učinil. Ovšem takové zpochybnění věrohodnosti nemá stejnou váhu, jako kdyby bylo provedeno během přímé konfrontace stěžovatele se svědkem. Dalším argumentem vlády bylo, že stěžovatel mohl napadnout i další důkazy svědčící v jeho neprospěch, vyslýchat ostatní svědky a uvádět vlastní důkazy. K tomu ESLP uvedl, že nejen stěžovatel, ale i někteří další svědci zpochybnili věrohodnost O. Ačkoliv svědci vypověděli, že O. měl dluhy, bil svou přítelkyni a v ČR byl trestně stíhán pro vraždu a znásilnění, žádné z odvodnění vnitrostátních soudů se nevypořádalo s otázkou důvěryhodnosti O. a věrohodností jeho výpovědi. Státní orgány se ani nesnažily hledat další důkazy, které by jim pomohly utvořit si názor na věrohodnost výpovědi O. Třetí podmínka tak splněna nebyla a ESLP konstatoval porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP.²⁶⁰

---

²⁵⁷ Tseber proti ČR..., bod 47-52.

²⁵⁸ Tamtéž, bod 53.

²⁵⁹ Tamtéž..., body 55-56.

²⁶⁰ Tamtéž, body 58-69.

5. 2. Usvědčení na základě výpovědi anonymních svědků

5. 2. 1. Případ Krasniki

V roce 1997 byl stěžovatel obviněn, že se opakovaně dopouštěl trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Vyšetřovatel vyslechl svědkyni, která vystupovala pod fiktivním jménem Jana Charvátová. Svědkyně uvedla, že se bojí o svůj život, neboť většina dealerů v okolí vyhrožuje smrtí za spolupráci s policií. Při dalším výslechu, na který se dostavil obhájce stěžovatele, byly Janě Charvátové předloženy fotografie. Na jedné z fotografií svědkyně poznala osobu, od které kupovala drogy. Jméno této osoby neznala. Osoba označená na fotografii byl stěžovatel. Poté byl vyslechnut další anonymní svědek, který vystupoval pod fiktivním jménem Jan Novotný. I on na jedné z fotografií označil osobu stěžovatele. Byla to stejná fotografie, kterou označila Jana Charvátová. Svědek chtěl zůstat v anonymitě, neboť mu bylo údajně vyhrožováno. Když se obhájce stěžovatele svědka zeptal, jestli mu někdy vyhrožovala osoba, kterou označil na fotografii, odpověděl negativně.²⁶¹

Následně byla podána obžaloba. V ní bylo mimo jiné uvedeno, že stěžovatel prodával heroin výše uvedeným anonymním svědkům v době od ledna do dubna 1997. Během hlavního líčení byl Jan Novotný vyslýchán v oddělené místnosti. Otázky mu byly kladeny prostřednictvím předsedy senátu. Janu Charvátovou nebylo možné zastihnout na adrese jejího bydliště. Dle § 211 odst. 2 písm. a) TŘ proto soud přistoupil k přečtení její výpovědi z protokolu, který byl pořízen policií v přípravném řízení. Stěžovatel byl nakonec prvostupňovým soudem uznán vinným na základě výpovědí anonymních svědků, které byly dle soudu věrohodné a souladné.²⁶²

Odvolání stěžovatele bylo zamítnuto. Stěžovatel následně podal ústavní stížnost, ve které namítal, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP, neboť zde nebyly splněny podmínky pro použití institutu anonymních svědků a on byl uznán vinným pouze na základě výpovědi těchto anonymních svědků.²⁶³ ÚS ústavní stížnost 3. března 1999 zamítl.²⁶⁴ Později podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch stěžovatele. Tato stížnost byla 31. května 2005 zamítnuta.²⁶⁵

---

²⁶¹ Krasniki proti České republice, rozsudek ze dne 28. 2. 2006, č. 51277/99, body 9-19.

²⁶² Tamtéž, body 20-32.

²⁶³ Tamtéž, body 33-37.

²⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 1999, sp. zn. III. ÚS 210/98.

²⁶⁵ Krasniki proti ČR..., body 40-41.

Ve věci Van Mechelen a ostatní proti Nizozemí ESLP uvedl, že samotná přípustnost důkazu v trestním řízení je záležitostí vnitrostátního práva. Úkolem ESLP je zhodnotit, zda provedení takového důkazu probíhalo v souladu s právem na spravedlivý proces.²⁶⁶ V případě Lüdi proti Švýcarsku ESLP konstatoval, že dle standartního chodu událostí platí, že důkazy jsou předkládány během veřejného jednání u soudu za přítomnosti obviněného. Z tohoto pravidla byly stanoveny výjimky. Nesmí ale dojít k zásahu do práva na obhajobu. Obviněný by měl mít možnost vyslechnout svědka, který svědčí proti němu a napadnout jeho výpověď.²⁶⁷ Ve věci Doorson proti Nizozemí ESLP judikoval, že i když státní orgány vyváží nevýhody, které obhajobě plynou z toho, že v trestním řízení byl použit institut anonymního svědka, nesmí být rozsudek soudu založen výlučně nebo v rozhodující míře na výpovědích těchto anonymních svědků.²⁶⁸ Ve věci Kok proti Nizozemí ESLP shrnul podmínky, za kterých lze použít důkaz svědecké výpovědi anonymního svědka. V první řadě musí být použití institutu anonymního svědectví odůvodněno konkrétními okolnostmi daného případu. Dále se zkoumá, jak významná byla výpověď anonymního svědka pro odsouzení obviněného. A nakonec je potřeba zjistit, zda byly dostatečně kompenzovány nevýhody, které obhajobě vznikly.²⁶⁹

ESLP došel k závěru, že vyšetřovatel vyhodnotil obavy svědků z hlediska obecného charakteru světa drogových dealerů, protože tito lidé se často uchylují k hrozbám násilí či k použití násilí a často vyhrožují osobám, které se rozhodnou proti nim svědčit. Vyšetřovatel ani soud prvního stupně neposoudili relevantnost obav Jany Charvátové a Jana Novotného vůči stěžovateli. Ani odvolací soud se nezabýval otázkou závažnosti a opodstatněnosti důvodů, které vedly k použití institutu anonymních svědků. ESLP došel k závěru, že důvody, které vedly svědky k tomu, že chtěli zůstat v anonymitě, nemohly omluvit fakt, že stěžovatel byl rozsáhle omezen ve svém právu na obhajobu. Nejzásadnější přitom byla skutečnost, že stěžovatel byl odsouzen výlučně nebo minimálně v rozhodující míře na základě výpovědí těchto anonymních svědků. Proto ESLP shledal porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP a již se nezabýval tím, zda státní orgány vyvážíly nevýhody obhajoby spojené s institutem anonymních svědků.²⁷⁰

---

²⁶⁶ Van Mechelen a ostatní proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 23. dubna 1997, stížnosti č.21363/93, č.21364/93, č.21427/93, č.22056/93, bod 50.

²⁶⁷ Lüdi proti Švýcarsku, rozsudek ze dne 15. 6. 1992, č. 12433/86, bod 47.

²⁶⁸ Doorson proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 26. března 1996, č.20524/92, bod 76.

²⁶⁹ Kok proti Nizozemí, rozsudek ze dne 4. 7. 2000, č. 43149/98, bod 55.

²⁷⁰ Krasniski proti ČR..., body 80-86.

5. 3. Řádné provedení důkazů a objektivní posuzování viny stěžovatele soudem

5. 3. 1. Případ Melich a Beck

V lednu 1999 došlo mezi stěžovateli a třemi policisty k incidentu, který vyústil ve rvačku. V úředním záznamu se uvádělo, že celé události bylo přítomno mnoho svědků. Na policejní stanici spolu se stěžovateli však byli vzati pouze svědci V. D. a I. D., kteří se dobrovolně přihlásili. Stěžovatelé celou událost popisovali odlišně od policistů. Odmítali, že by policisty fyzicky napadali. Stěžovatelé byli obviněni z trestného činu útoku na veřejného činitele. Po sdělení obvinění přiznal jeden ze stěžovatelů, že hlavou uhodil jednoho z policistů, poté co ho tento policista spoutal. V přípravném řízení došlo k výslechu stěžovatelů, policistů, svědka I. D. a přítelkyň stěžovatelů, které byly incidentu přítomny. Obhajoba navrhla výslech osoby Z. Š., která byla události také přítomna. Tento návrh byl zamítnut. K zamítnutí návrhu vedl vyšetřovatele předpoklad, že Z. Š. bude svědčit ve prospěch obhajoby. Obhajoba poté navrhla výslech osoby M. H., neboť z jejího telefonu měla být přivolána pomoc policie. Vyšetřovatel M. H. vyslechl. Následně byli stěžovatelé obžalováni.²⁷¹

Soud prvního stupně vyslechl oba stěžovatele, policisty, přítelkyně obou stěžovatelů a svědky I. D., M. H. a Z. Š. Svědek I. D. byl vyslechnut v jiné místnosti, protože se obával pomsty od stěžovatelů. Audio záznam jeho výslechu byl přenášen do jednací síně. Prvostupňový soud uznal stěžovatele vinnými. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že dal za pravdu policejní verzi události, která byla potvrzena svědectvím I. D. a M. H. Výpovědi přítelkyň stěžovatelů soud vyhodnotil jako nevěrohodné, protože jsou ovlivněné vztahy se stěžovateli. O výpovědi Z. Š. měl soud také pochybnosti, protože se znala s přítelkyněmi stěžovatelů. Odvolání jednoho ze stěžovatelů bylo zamítnuto. Následně podal jeden ze stěžovatelů ústavní stížnost, v níž namítal porušení práva na spravedlivý proces, zásady presumpci nevinu a také porušení zásady in dubio pro reo dle čl. 6 odst. 1 a 2 EÚLP.²⁷²

ÚS zrušil rozhodnutí soudu prvního i druhého stupně. Kritizoval soudy za to, že nerespektovaly zásadu volného hodnocení důkazů a nevypořádaly se s argumenty, proč některá svědectví považovaly za nevěrohodné. Dále konstatoval, že soudy pominuly důkazy, které nepodporovaly určitou verzi události. Policisté podle ÚS pochybili v tom,

²⁷¹ Melich a Beck proti České republice, rozsudek ze dne 24. 7. 2008, č. 35450/04, body 6-14.

²⁷² Tamtéž, body 15-21.

že nezajistili větší počet svědků, kteří incidentu přihlíželi. Svědkyně Z. Š. měla být v přípravném řízení vyslechnuta. Protože nebyla vyslechnuta, došlo k předběžnému selektování důkazů. Dle zásady *beneficio cohaesionis* se rozhodnutí ÚS vztahovalo i na druhého stěžovatele.²⁷³

Věc byla vrácena soudu prvního stupně, který provedl nové dokazování. Svědek I. D. byl znovu vyslechnut v oddělené místnosti. Stěžovatelé byli nakonec opět uznáni vinnými. V odůvodnění prvostupňový soud uvedl, že všichni tři policisté podali shodnou výpověď, která se shodovala s výpověďmi I. D. a M. H. Výpovědi přítelkyň soud opět vyhodnotil jako nevěrohodné.²⁷⁴ Stěžovatelé podali odvolání. Odvolací soud provedl nový výslech I. D., tentokrát přímo v jednacích síních. Výslechu byl přítomen obhájce stěžovatelů, nikoliv stěžovatelé samotní. Odvolací soud odvolání zamítl a mimo jiné uvedl, že verzi obhajoby nelze věřit, což je doloženo zejména tím, že jeden ze stěžovatelů v přípravném řízení přiznal, že jednoho z policistů napadl, když uvedl, že jej uštkl hlavou. Stěžovatelé podali ústavní stížnost. V ní namítali porušení čl. 6 EÚLP, neboť podle nich nebylo řízení jako celek spravedlivé, byla porušena zásada presumpce neviny a zásada *in dubio pro reo*.²⁷⁵ Ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.²⁷⁶

Stěžovatelé podali stížnost k ESLP, ve které namítali, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1, 2 a 3 písm. d) EÚLP. ESLP uvedl, že ačkoliv ÚS shledal, že byl porušen spravedlivý proces, nebyly z toho vyvozeny žádné důsledky. ESLP se pozastavil nad tím, proč V. D., která se sama jako svědek přihlásila, nebyla nikdy vyslechnuta, i když byl její výslech stanoven na konkrétní den. Vnitrostátní soudy se ani v opakovaném projednání případu řádně nevypořádaly s argumentem, proč vyhodnotily svědecké výpovědi přítelkyň stěžovatelů a svědkyně Z. Š. jako nevěrohodné. Samotná skutečnost, že byly ve vztazích se stěžovateli, nemohla obstát. Ohledně výslechu I. D. v oddělené místnosti, ESLP konstatoval, že nebylo dostatečně vysvětleno, proč došlo nejdříve k oddělenému výslechu a poté k výslechu v přítomnosti obhájce stěžovatelů. ESLP nezavrhl možnost, aby byl svědek vyslýchán pouze v přítomnosti obhájce obžalovaného. Jedná se však o výjimku z obecných záruk čl. 6 EÚLP, která musí být vykládána restriktivně. Vnitrostátní soudy navíc nijak nereagovaly na argument obhajoby, že I. D. nebyl zastrašován. Dále stěžovatelé argumentovali, že výpověď jednoho z nich učiněná po sdělení obvinění, že měl hlavou napadnout jednoho

---

²⁷³ Nález Ústavního soudu ze dne 4. 10. 2001, sp. zn. III. ÚS 617/2000.

²⁷⁴ O svědkyni Z. Š. se již ESLP v popisu skutkového stavu v předmětném rozsudku Melich a Beck proti ČR nezmiňuje.

²⁷⁵ Melich a Beck proti ČR..., body 24-30.

²⁷⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 184/03.

z policistů, byla zkreslená. Vnitrostátní soudy se s tímto nikdy dostatečně nevypořádaly. Z celkového posouzení okolností případu vyplynulo, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1, 2 a 3 písm. d) EÚLP.²⁷⁷

5. 4. Dílčí závěr

V této kapitole jsem zkoumala, které komponenty čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP ČR v průběhu trestního řízení porušila a zda se jednalo o individuální excesy nebo o dlouhotrvající problém.

Zjistila jsem, že ČR ve třech případech porušila zásadu kontradiktornosti ve spojení s právem na výslech svědků garantované v čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP. Nedodržení tohoto práva je nutné považovat za dlouhotrvající problém. Příklad, ve kterém došlo k usvědčení stěžovatele pouze na základě výpovědi anonymních svědků v rozporu s čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP a případ, ve kterém bylo porušeno právo na řádné provedení důkazů a objektivní posouzení viny dle čl. 6 odst. 1, 2 a 3 písm. d) EÚLP byly individuální excesy, které nevystihují dlouhodobou práci státních orgánů.

Nejprve se zaměřím na případy, ve kterých došlo k porušení zásady kontradiktornosti ve spojení s právem na výslech svědků. „*Důvodem výslovného akcentu na kontradiktornost provádění důkazu výslechem svědka je logický, neboť zejména svědecká výpověď totiž často představuje jeden z nejdůležitějších a nejčastějších důkazních prostředků sloužících k objasnění věci.*“²⁷⁸

V případě stěžovatele Balšána odvolací soud měl akceptovat důkazní návrh stěžovatele na předvolání již pravomocně odsouzeného L. Š. Řízení o odvolání stěžovatele bylo vyloučeno k samotnému projednání a bylo nezávislé na odvolacím řízení L. Š., ačkoliv se jednalo o totožnou kauzu. Odvolací soud si měl formou předběžné otázky postupem dle § 9 odst. 1 TŘ posoudit, v jakém postavení bude L. Š. vypovídat. V procesním postavení spoluobžalovaného by nemusel vypovídat pravdu. V procesním postavení svědka však musel vypovídat pravdu, jinak by mu hrozil trestný čin křivé výpovědi dle § 346 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.²⁷⁹ Odvolací soud se vůbec nezabýval procesním postavením L. Š. Pro dokreslení vývoje problematiky práva na odepření výpovědi svědka, který již byl ve věci pravomocně odsouzen, uvedl ÚS 18. února 2004 v nálezu sp. zn. III. ÚS 26/03,

²⁷⁷ Melich a Beck proti ČR, body 48-55.

²⁷⁸ MULÁK, JIŘÍ. *Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe*. [online]. bulletin-advokacie.cz., 20. 03. 2019 [cit. 30. 09. 2019]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/zasada-kontradiktornosti-v-trestnim-rizeni-evropske-souvislosti-a-ceska-reflexe?browser=mobi>>

²⁷⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

že: „Donucování svědka k výpovědi s odvoláním na nepřijatelnost jeho opětovného trestního stíhání pro překážku rei iudicatae neobstojí. Výpověď svědka i za uvedených okolností může totiž přinést informace o důkazech, jež by byly s to založit nové právní posouzení předchozí věci, a založit tak důvod k obnově řízení v neprospěch obviněného v již skončeném řízení. Zásada ne bis in idem by tudíž vzhledem k možnosti obnovy řízení, nemluvě pak o možném sebeobvinění ve věci odlišné, nevytvořila bariéru k zákazu donucování k sebeobvinění podle čl. 37 odst. 1 Listiny.“²⁸⁰

V případě stěžovatele Breukhovena se domnívám, že mělo dojít k výslechu žen, i když odcestovaly do Rumunska. Nejedná se o zemi natolik vzdálenou od ČR, aby nebylo možné ženy vyslechnout. Nálezací soud měl tyto ženy předvolat. Mohl je také vyslechnout formou dožádaného soudu. Jednalo se totiž o stěžejní výpovědi.

V případě stěžovatele Tsebera soudy věděly o tom, že O. je kontroverzní osoba s diskutabilní minulostí. Přesto se nevypořádaly s jeho důvěryhodností. Jak tedy vnitrostátní soudy dospěly k tomu, že je O. věrohodný? V § 2 odst. 6 TŘ se uvádí, že: „Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“ Důkazy měly být posouzeny tak, aby vedly k vnitřnímu přesvědčení soudce, že skutek se opravdu stal. Protokol o výpovědi O. a další důkazy měly dohromady utvořit mozaiku, aby závěr o vině stěžovatele byl logický a vnitřně nerozporný. V usnesení NS ze dne 13. června 2018, sp. zn. 7 Tdo 708/2018-I je uvedeno že „(...) jestliže se svědecká výpověď poškozené vyloučí z rámce hodnotících úvah soudů, pak ostatní důkazy i přes svou četnost neposkytují podle dosavadního hodnocení důkazů oběma soudy podklad ke skutkovým zjištěním, na nichž je založen výrok o vině. Za tohoto stavu jsou skutková zjištění soudů v extrémním nesouladu s důkazy, které byly provedeny bezvadně a které byly použitelné.“²⁸¹ Tedy, je-li důkaz výpovědi O. nepoužitelný, nemůžou ostatní důkazy, které byly navíc nepřímé, obstát. Je nutné souhlasit s ESLP, že vnitrostátní soudy nepostupovaly s náležitou péčí při hodnocení důvěryhodnosti osoby O. i věrohodnosti jeho výpovědi. Nálezací soud si mohl například pořídit opis trestního rejstříku O. a zprávu o pověsti z místa, kde se O. trvale zdržoval.

Stěžovatel Krasniki byl usvědčen na základě výpovědi anonymních svědků v rozporu s čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) EÚLP. Institut anonymního svědka je v českém právním řádu upraven v § 55 odst. 2 TŘ. ÚS v roce 1994 zrušil původní znění § 55 odst. 2 a § 209 TŘ, neboť byly v rozporu čl. 4 odst. 4, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 LZPS. Zároveň stanovil

²⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 26/03.

²⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2018, sp. zn. 7 Tdo 708/2018-I.

podmínky, které musí být splněny, aby se v případě kolize práva na spravedlivý proces a práva na nedotknutelnost osoby svědka mohlo určit, které základní právo bude mít přednost. Státní orgány mohou použít institut anonymního svědka, pokud nelze zajistit ochranu svědka jiným způsobem a pokud došlo k minimalizování omezení výkonu práv obhajoby.²⁸² Pro dokreslení vývoje problematiky institutu anonymního svědka je třeba uvést, že v roce 2001 byl přijat zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je vůči TŘ ve vztahu speciality a zakotvuje komplexní ochranu svědků i dalších osob v trestním řízení.²⁸³ Ve věci pana Krasnikihho lze souhlasit se závěrem ESLP, že svědkovi musí být vyhrožováno konkrétně. Je nutná konkrétní obava svědka a tato obava musí být specifikována. Domnívám se, že bylo možné zajistit ochranu obou výše uvedených svědků jiným způsobem. Za jiný způsob ochrany by se dalo vzít do úvahy přechodné či permanentní přemístění svědků do vzdálenějšího města v ČR či policejní ochrana.²⁸⁴

V případě Melich a Beck ESLP kritizoval policii za to, že nezajistila dostatečný počet svědků, kteří byli přítomni incidentu. Policie měla alespoň zajistit totožnost přítomných osob a po sdělení obvinění stěžovatelům je předvolat k podání svědecké výpovědi postupem dle TŘ. To, že nedošlo k zajištění svědků, nelze klást k tíži obhajoby. Nálezací soud měl tuto skutečnost vyhodnotit ve prospěch obviněných. Je také nepochopitelné, proč v přípravném řízení nedošlo k uskutečnění výslechu svědkyně V. D., ačkoliv byla předvolána na konkrétní den. Způsob, kterým státní orgány vedly přípravné řízení, je v rozporu § 2 odst. 5 TŘ. V tomto ustanovení se uvádí, že: „*V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.*“ Státní orgány nedostatečně objasnily okolnosti svědčící ve prospěch stěžovatelů. Soudy se dále nedostatečně vypořádaly s odůvodněním, proč považují výpovědi přítelkyň stěžovatelů za nevěrohodné. Soudy měly možnosti posoudit, s jakou věrohodností tyto ženy vypovídaly. Už jen z jejich chování, gest, srozumitelnosti jejich popisu předmětného incidentu se soudy mohly s jejich věrohodností řádně vypořádat. Soudy musí vědět, proč je daný svědek nevěrohodný a umět se s tím v odůvodnění rozhodnutí řádně a podrobně vypořádat.

---

²⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, body II/a 1 až 3.

²⁸³ Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁴ Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo rozebrat rozsudky ESLP, ve kterých bylo konstatováno, že ČR porušila některé z dílčích práv zakotvených v čl. 6 EÚLP v průběhu vnitrostátního trestního řízení. Chtěla jsem zjistit, v čem ČR pochybila a zda se jednalo o individuální selhání nebo dlouhotrvající problém.

Nejprve bych chtěla uvést, že je velmi těžké utvářet si právní názor bez znalostí konkrétních spisů. Mnohdy mi chyběly potřebné informace a souvislosti, které by bylo možné ve spisech dohledat.

Při popisu jednotlivých rozsudků jsem se snažila rozebrat a uvést pouze nejdůležitější skutečnosti při současném zachování logičnosti a správnosti. Přesto nebylo možné, abych se vydala do stanoveného rozsahu pro diplomovou práci a musela jsem požádat o povolení k překročení stanoveného limitu počtu znaků.

Pro lepší přehlednost a systematicčnost jsem nejprve rozebrala čl. 6 odst. 1 EÚLP z teoretického pohledu a poté k němu vytvořila analýzu rozsudků, ve kterých ESLP shledal, že ČR porušila čl. 6 odst. 1 EÚLP v trestním řízení. Následně jsem teoreticky vymezila čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP, který je nadstandardem práv poskytovaných obviněným v trestním řízení. K tomu jsem provedla analýzu rozsudků ESLP, ve kterých bylo konstatováno, že ČR porušila v trestním řízení čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP.

První výzkumná otázka zněla, v kolika případech ESLP od svého vzniku do 29. října 2019 shledal, že ČR porušila v průběhu trestního řízení právo na spravedlivý proces zakotvený v čl. 6 EÚLP. Odpověď na tuto otázku byla taková, že se toho ČR dopustila ve 21 případech.

Druhá výzkumná otázka zněla, které konkrétní komponenty čl. 6 EÚLP ČR v trestních řízeních porušila a zda se jednalo o individuální excesy nebo zda jde o dlouhotrvající problém.

Jako dlouhotrvající problém během vnitrostátního trestního řízení se ukázalo právo na přiměřenou délku řízení, zásada kontradiktornosti jako taková a zásada kontradiktornosti ve spojení s právem na výslech svědků.

Právo na přiměřenou délku řízení bylo shledáno v deseti případech. Z těchto deseti případů byla nejdelší délka řízení konstatována u stěžovatelky Chadimové v délce jedenácti let a šesti měsíců, a to pouze pro jeden stupeň soudní soustavy. V případě stěžovatelky Rázlové se trestní řízení, v době rozhodování ESLP, stále nacházelo u vyšetřovacích orgánů a

trvalo již sedm let a tři měsíce. U stěžovatelů Bačáka, Nemetha, Rázlové, Tariqa a Vrány v době, kdy ESLP rozhodoval, vnitrostátní trestní řízení nebylo stále skončené.

V popisu okolností případů v rozsudcích na nepřiměřenou délku trestního řízení se nápadně často objevovaly tyto skutečnosti: dlouhá doba na vypracování znaleckých posudků na posouzení zdravotních stavů obviněných, častá pracovní neschopnost obviněných během řízení před soudem, dále opakované návrhy obviněných na vyloučení předsedů senátů pro podjatost, předávání spisů mezi soudy různých stupňů a časté spory o místní příslušnost a vracení věcí státním zástupcům k došetření.

Má kvalifikační práce zkoumala porušení práva na přiměřenou délku řízení ve vnitrostátním trestním řízení z pohledu rozsudků ESLP. Není zřejmé, kolik porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení bylo shledáno a vyřešeno na vnitrostátní úrovni. Od roku 2006 už ESLP neshledal, že ČR porušila právo na přiměřenou délku trestního řízení. To však neznamená, že tento problém vymizel. Prostřednictvím této diplomové práce by mohla být otevřena odborná diskuze na téma, které legislativní či technické kroky by měly být zavedeny, aby k porušování práva na přiměřenou délku řízení nedocházelo, anebo docházelo jen ve výjimečných situacích. Jedním z největších problémů, v souvislosti s přiměřeností délky trestního řízení, jsou znalci. Znalců je málo a není v jejich silách vypracovat znalecké posudky v adekvátních časových intervalech. Mělo by dojít k razantnímu zvýšení odměny znalců a poskytnutí dalších benefitů, které by zajistily, aby bylo zapsáno do Evidence znalců a tlumočnicků více osob. Dále by mělo dojít k vytvoření specializace soudců, především u hospodářské kriminality. Hospodářská kriminalita je komplikovaná a vyžaduje mnoho odborných znalostí. Zajišťovat tyto znalosti by bylo možné pomocí většího počtu odborných školení. Také asistentů soudců by mělo být více a mělo by dojít k jejich lepšímu personálnímu zajištění.

U porušení zásady kontradiktornosti v případech, ve kterých ÚS nezaslal stěžovatelům vyjádření ostatních účastníků v řízeních o ústavních stížnostech, je překvapivé, že se takového pochybení ÚS dopustil.

U porušení zásady kontradiktornosti ve spojení s právem na výslech svědků byla pochybení státní orgánů zřejmá a zásadní. Z rozsudků vyplynulo, že používání neodkladných úkonů se zřejmě stalo nadužívaným institutem. Moderní technologie se vyvíjením a například možnost výslechu svědka ze zahraničí formou videokonference je velký posun vpřed. Z tohoto důvodu by měl být výslech svědků formou neodkladného úkonu prováděn ve výjimečných případech.

Za individuální excesy lze označit případy stěžovatelů, ve kterých došlo k porušení práva na nestranný soud, porušení práva na přístup k soudu, porušení spravedlnosti řízení jako celku, usvědčení na základě anonymních svědků a porušení práva na řádné provedení důkazů a objektivní posouzení viny soudem. Jednalo se o individuální selhání, které nevystihují práci orgánů činných v trestním řízení.

ESLP od svého vzniku vytvořil v oblasti trestního práva a čl. 6 EÚLP rozsáhlou judikaturu, kterou dává státním orgánům návod, jak během trestního řízení zachovat právo na spravedlivý proces. Nabízí se však otázka, zda ESLP není v některých případech příliš formalistický a neukládá státním orgánům nadměrné množství požadavků, které je těžké sledovat a držet se jich.

Dalším problémem je skutečnost, že každý smluvní stát EÚLP má jiný právní řád. Jeden smluvní stát klade důraz na určitou procesní fázi trestního řízení a jiný smluvní stát klade důraz zase na jinou procesní fázi. Z tohoto důvodu by se jako ideální jevil stav, kdyby všichni soudci, kteří meritorně rozhodují v daném případě, byli znalí právních poměrů a aplikace práva daného smluvního státu. Ačkoliv je dle EÚLP v případech, kdy je žalovanou stranou ČR, v senátu a velkém senátu ESLP soudce zvolený za ČR, domnívám se, že pouze jeden soudce s úplnou znalostí vnitrostátní právní úpravy nestačí. Vzhledem k množství smluvních států EÚLP a velkému počtu stížností, které musí ESLP rozhodnout, je tato myšlenka nepřilíš reálná.

Závěrem bych chtěla uvést, že po prostudování a zanalyzování chyb, kterých se státní orgány během trestních řízení dopustily, bylo ve všech 21 rozsudcích zřejmé, že čl. 6 EÚLP byl porušen. ČR však považuji za právně vyspělý stát s dostatkem právní ochrany. V případech, kdy ovšem vnitrostátní právní ochrana selže, je ESLP potřebná instituce. Kdyby k jejímu vytvoření nedošlo, vedlo by to k otřesení důvěry osob v justiční systém, neboť by tu nebyl nikdo, kdo by dané osoby ochránil před zásahem vnitrostátních orgánů do jejich základních práv. Vždy musí být nějaká nadnárodní instituce vytvořená k přísnému dodržování a vynucování základních lidských práv. Bez tohoto dodržování a vynucování by demokracie mohla padnout a totalitní režimy by mohly být opět na vzestupu.

Seznam použité literatury

Knihy/Monografie

1. BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016. 608 s.
2. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. 1696 s.
3. MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva. 2. rozšířené a podstatně přepracované vydání. P až Z*. Praha: Linde Praha, a. s., 1999. 1781 s.
4. MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 576 s.
5. REPÍK, Bohumil. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: NAKLADATELSTVÍ ORAG, 2002. 265 s.
6. WAGNEROVÁ, E; ŠIMÍČEK, V.; LANGÁŠEK, T.; POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012. 931 s.

Články (včetně internetových zdrojů)

7. BARNETOVÁ, Veronika. *K otázce nepřiměřené délky trestního řízení a prostředkům nápravy, zejména s přihlédnutím k judikatuře ESLP* [online]. bulletin-advokacie.cz, 20. 06. 2013. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/k-otazce>>
8. MULÁK, JIŘÍ. *Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 20. 03. 2019. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/zasada-kontradiktornosti-v-trestnim-rizeni-evropske-souvislosti-a-ceska-reflexe?browser=mobi>>
9. VÁLOVÁ, Irena. *Nejvíce rozsudků proti ČR je kvůli právu na spravedlivý proces*. [online]. ceska-justice.cz, 04. 02. 2004. Dostupné na <<https://www.ceska-justice.cz/2014/02/nejvice-rozsudku-proti-cr-je-kvuli-pravu-na-spravedlivy-proces/>>
10. Instruktažní video Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP. Dostupné na <http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/play?readForm>

Internetové publikace

11. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2016*. [online]. echr.coe.int. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2016_ENG.pdf>
12. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2017*. [online]. echr.coe.int. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2017_ENG.pdf>
13. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Annual Report 2018*. [online]. echr.coe.int. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2018_ENG.pdf>
14. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb)*. [online]. echr.coe.int, 31. 08. 2018. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf>
15. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. echr.coe.int, 31. 03. 2011. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf>

Internetové stránky

16. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/HUDOC&c=>
17. http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSpreadSearch
18. http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/play?readForm
19. <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>

Jednací řád Evropského soudu pro lidská práva

20. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Rules of Court*. [online]. echr.coe.int. Dostupné na <https://www.echr.coe.int/Documents/Rules_Court_ENG.pdf>

Mezinárodní smlouvy a právní předpisy

21. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 ze dne 4. listopadu 1950, zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb.
22. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

23. Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
24. Ústavní zákon České národní rady č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky
25. Ústavního zákona č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky
26. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
27. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů
28. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
29. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů
30. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
31. Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ve znění pozdějších předpisů
32. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

33. Rozsudek ve věci Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království ze dne 20. 1. 2009, č. 26766/05 a 22228/06
34. Rozsudek ve věci Bačák proti České republice ze dne 7. 3. 2006, č. 3331/02
35. Rozsudek ve věci Balšán proti České republice ze dne 18. 7. 2006, č. 1993/02
36. Rozsudek ve věci Barfuss proti České republice ze dne 31. 7. 2000, č. 35848/97
37. Rozsudek ve věci BENet Praha, spol. s r. o. proti České republice ze dne 24. 2. 2011, č. 33908/04, 29402/05 a 33571/06
38. Rozsudek ve věci Breukhoven proti České republice ze dne 21. 7. 2011, č. 44438/06
39. Rozsudek ve věci Doorson proti Nizozemsku ze dne 26. března 1996, č. 20524/92
40. Rozsudek ESLP Engel proti Nizozemí ze dne 8. 6. 1976, stížnosti č. 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72 a 5370/72
41. Rozsudek ve věci Funke proti Francii ze dne 25. 2. 1993, č. 10828/84
42. Rozsudek ve věci Hradecký proti České republice dne 5. 10. 2004, č. 76802/01
43. Rozsudek ve věci Chadimová proti České republice ze dne 18. 4. 2006, č. 50073/99
44. Rozsudek ve věci Chmelíř proti České republice ze dne 7. 6. 2005, č. 64935/01

45. Rozsudek ve věci J. B. proti Švýcarsku ze dne 3. 5 2001, č. 31827/96
46. Rozsudek ve věci Janyr a ostatní proti České republice ze dne 13. 10. 2011, stížnosti č. 12579/06, 19007/10 a 34812/10
47. Rozsudek ve věci Janyr proti České republice ze dne 31. 10. 2013, č. 42937/08
48. Rozsudek ve věci Kinský proti České republice ze dne 9. 2. 2012, č. 42856/06
49. Rozsudek ve věci Kok proti Nizozemí ze dne 4. 7. 2000, č. 43149/98
50. Rozsudek ve věci Krasniki proti České republice ze dne 28. 2. 2006, č. 51277/99
51. Rozsudek ve věci Kudla proti Polsku ze dne 26. 10. 2000, č. 30210/96
52. Rozsudek ve věci Lüdi proti Švýcarsku ze dne 15. 6. 1992, č. 12433/86
53. Rozsudek ve věci Mareš proti České republice ze dne 26. 10. 2006, č. 1414/03
54. Rozsudek ve věci Melich a Beck proti České republice, rozsudek ze dne 24. 7. 2008, č. 35450/04
55. Rozsudek ve věci Nemeth proti České republice ze dne 20. 9. 2005, č. 35888/02
56. Rozsudek ve věci Pflieger proti České republice ze dne 27. 7. 2004, č. 58116/00
57. Rozsudek ve věci Rázlová proti České republice ze dne 28. 3. 2006, č. 20252/03
58. Rozsudek ve věci Tariq proti České republice ze dne 18. 4. 2006, č. 75455/01
59. Rozsudek ve věci Tseber proti České republice ze dne 22. 11. 2012, č. 46203/08
60. Rozsudek ve věci Van Mechelen a ostatní proti Nizozemsku ze dne 23. dubna 1997, stížnosti č.21363/93, č.21364/93, č.21427/93, č.22056/93
61. Rozsudek ve věci Volf proti České republice ze dne 6. 9. 2005, č. 70847/01
62. Rozsudek ve věci Vrána proti České republice ze dne 30. 11. 2004, č. 70846/01

Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky

63. Nález Ústavní soudu ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 40/94
64. Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95
65. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 1999, sp. zn. III. ÚS 210/98
66. Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. II. ÚS 475/99
67. Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99
68. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 10. 2001, sp. zn. III. ÚS 617/2000
69. Nález Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 26/03
70. Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 51/97
71. Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 79/98
72. Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 271/97

73. Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2000, sp. zn. III. ÚS 340/2000
74. Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 1. 2001, sp. zn. II ÚS 707/2000
75. Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 709/2000
76. Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 88/2000
77. Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2001, sp. zn. I. ÚS 431/01
78. Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. I. ÚS 131/01
79. Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/02
80. Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. IV. ÚS 352/02
81. Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 12. 2002, sp. zn. I. ÚS 126/02
82. Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2003, sp. zn. II. ÚS 716/02
83. Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2003, sp. zn. IV. ÚS 8/03
84. Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 542/02
85. Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. III. ÚS 496/03
86. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 184/03
87. Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 253/04
88. Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2004, sp. zn. I. ÚS 527/04
89. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 329/05
90. Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2006, sp. zn. III. ÚS 394/05
91. Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. III. ÚS 209/06
92. Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2008, sp. zn. I. ÚS 799/08
93. Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 573/08
94. Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. IV. ÚS 2413/08
95. Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 99/09
96. Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 1007/09
97. Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. III. ÚS 3050/09
98. Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 20/14
99. Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 20/14
100. Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl ÚS 30/10

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR

101. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2018, sp. zn. 7 Tdo 708/2018-I.

Abstrakt a klíčová slova

Název: Porušení práva na spravedlivý proces Českou republikou v trestních věcech v rozsudcích ESLP

Klíčová slova: právo na spravedlivý proces, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Evropský soud pro lidská práva, čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Abstrakt:

Tato diplomová práce se zabývá rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, ve kterých bylo shledáno, že Česká republika porušila v rámci vedeného trestního řízení právo na spravedlivý proces garantovaný v čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Cílem práce je zjistit, v kolika případech Česká republika dle Evropského soudu pro lidská práva porušila v rámci trestního řízení čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále je cílem zjistit, které komponenty spravedlivého procesu byly Českou republikou porušeny, v kolika případech se tak stalo a zda se jednalo o opakované porušení, anebo o ojedinělé případy.

Abstract and keywords

Title: Violation of the right to a fair trial by Czech Republic in the criminal cases in the judgements of ECHR

Keywords: the right to a fair trial, European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms, European Court of Human Rights, Article 6 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms

Abstract:

This thesis focuses on judgments of the European Court of Human Rights, in which it was found that the Czech Republic violated the right to a fair trial guaranteed in Article 6 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms. The aim of this thesis is to find out how many cases the Czech Republic violated Article 6 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms in criminal proceedings. The thesis will furthermore look into which elements of fair trial were violated by the Czech Republic, in how many cases this happened and whether it was a repeated violation or only isolated cases.